

Юнак

РІК
число
ІО

П

Зміст

Сторінка

1. З гаври Старого Вовка
1. В. Янів: Осінь
2. Визначні сучасні українці
Мистецтво: Лев Молодожанин
Література: Наталена Королева
4. Свято Покрова
5. Б. Скала: Під її покровом
6. Я. Козак: Пепунцьо
7. Гутірка Старого Вовка
8. Ларка: Перші черенки кирилицею
9. Н. Ішук: Цікава геометрія пластуна
10. Цікаве з математики
10. Цікаве з природознавства
11. С. Дмоховський: Книжка
11. Гутірка Деді Юрка
12. Куток почувань і пера
13. СМ: Чи знаєш, що
14. У Вашингтоні 27 червня 1964 р.
16. Р. Савицький: Нечиста сила в музиці
17. А. Гладилевич: Українські кубанські козаки
18. Історичний календар
19. З історії шахів
19. Куток старшого юнака
20. Що читати
21. Чи Ви вже читали
22. Січовик: Табори на "Пластовій Січі"
24. Поради подружки Дади
24. Пластункам на вушко
25. Загадки
26. Хроніка
27. О. Буцик: Ігри
28. Б. Певний: Любіть Україну

При виданні цього числа співпрацювали мистці-ілюстратори: ст. пл. Т. Геврик, СМ, Б. Певний, пл. сен. Б. Титла, ЧК, пл. сен. В. Пилишенко, Ч-ць, ст. пл. Я. Козак, ЧМ, Софія Лада, пл. сен. І. Стецюра, Бурл.

ЮНАК

Ч. 10 (16)
ЖОВТЕНЬ
1964
OCTOBER

"Юнак" — журнал пластового юнацтва. Видає Головна Пластова Бүлава. Уповноважений для справ "Юнака" — пл. сен. Юрій Пясецький, ЛЧ, Редагує Колегія. Головний редактор — пл. сен. Л. С. Онишкевич, СМ, технічне оформлення — ст. пл. М. Баб'юк, СМ, Головний адміністратор — пл. сен. О. Тарнавський, ЛЧ, заступник адміністратора — пл. сен. С. Гела, Ч-ць.

Річна передплата за 10 чисел: США і Канада — 4.00 дол., Австралія — 1.10.0, Австрія — 90 шіл., Аргентина — 250 пез., Бразилія — 200 кр., Велика Британія — 1.0.0, Німеччина — 10 н.м., Франція — 15 фр. Ціна одного числа у США і Канаді — 50 центів.

Редакція застерігає собі право: виправляти мову, як теж скорочувати й виправляти одержані до друку матеріали згідно з пластовою термінологією, пластовими виховними напрямними та вимогами юнацького віку читачів.

Усі статті, дописи, розгадки тощо прохасмо слати на адресу редакції:

У справах передплат і оголошень звертайтеся до адміністрації.

Mr. L. S. ONYSHEVYCH
180 Franklin Cor. Rd.
Nassau Garden Apts. L 19
Trenton, N.J., 08638, U.S.A.

Адреса адміністрації:
YUNAK MAGAZINE
2199 Bloor Street West
Toronto 9, Ontario, Canada

З ГЛОВА СТАВО

Вовва

Дорогі Подруги і Друзі!

Щороку у жовтні відзначаємо свято **Покрови Пресв. Богородиці**, покровительки українського війська від княжих часів аж до сьогодні. У цьому числі відзначаємо це свято відповідними статтями. Це число «Юнака» присвячене також і **українському друкованому слову — книжці**, бож жовтень — це місяць книжки. Цього місяця хоч одні сходи́ни присвяті́м книжкам, журналам, часописам: обговорім декілька цікавих книжок, які ми недавно прочитали, навчимося опрацьовувати наші старі книжки, влаштуємо виставку пластової або української преси, видаймо журнал-однодні́вку, повісьмо на стінку в домі́вці гурткову стінгазетку... А може й інші цікаві зайняття придумаєте в часі місяця книжки? Скільки різних цікавих речей можна зробити! Можна організувати гурткову прогу-

лянку до місцевої газети, побачити, як видаються і як друкуються часописи... Можна відвідати когось із знаних українських письменників, які певно живуть у Вашій місцевості. Можна піти до місцевої бібліотеки і довідатись, чи є там багато українських книжок; якщо нема — зробіть гурткове добре діло: постарайтесь, щоб українські книжки там були! Якщо ж Ви і Ваші друзі чи подруги любите майструвати, то збудуйте собі друкарську пресу-машину, на якій зможете друкувати свою стінгазетку!

Але, що б Ви не робили в цей місяць книжки, пам'ятайте і про мене, Вашого Старого Вовка... **Цього місяця напишіть мені, добре?** Опишіть, що робив Ваш гурток у цьому місяці, місяці книжки. Пришліть мені примірник Вашої однодні́вки, чи стінгазети, чи світлину Вашого гурткового проекту. А покищо — СКОБ!

Ваш Старий Вовк

ОСІНЬ

Вітер! — Вітер в вухах свище
Мельодійний маршу тон.
Нам життя — це тільки грище,
Ламання лиш перепон.

Бабине веселе літо,
Осінь листям шелестить.
Ми краси й настрою діти
І свята нам гарна мить.

Жовтими підем полями,
Скриємось в багрянний ліс,
Сонце в нас і понад нами,
Вітер туги синь приніс.

Щораз довші темні тіні,
Щораз довший скорий крок,
Синій день і вечір синій
Наших юних мандрівок.

Ватра! Ватра нам по труді!
Ясне сяйво — темний дим!
І заб'ється серце в грудях
Нам одважним, молодим!

І завітнуть враз зіниці
У тривожну, чорну ніч.
В нашої жертві нам здійсниться
Найсвятіша для всіх річ.

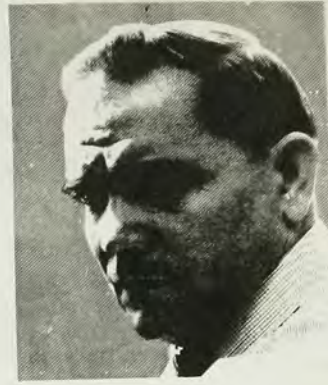
При вогні і серед іскор
Снитимемо гарний сон.
Вдарить вгору грому блиском
Наш могутній унісон.

Вітер, вітер нам засвище
Ще колить так до атак.
Переможе зло і знищить
Вічна юність і юнак.

Володимир Янів. ПЧ

МИ СТЕ ЦТВО

ЛЕВ МОЛОДОЖАНИН

Мистець Лев Молодожанин (Мол), напевно, вже вам всім знаний тим, що він є творцем пам'ятника Тараса Шевченка, який в червні ц. р. був відкритий у Вашингтоні.

Лев Молодожанин народився на Волині (1915 р.), студіював в різних містах Європи. Тепер живе у Вінніпезі. Хоч серед української і чужої спільноти він відомий, у першу чергу, як скульптор, Молодожанин займається теж і іншими ділянками мистецтва. Більшість його скульптур це портрети, але є в нього також твори з іншою тематикою, деякі з них великих роз-

мірів. В Манітобському університеті є одна скульптура — група розміром до 20 стіп. Другою улюбленою його ділянкою є вітражі. (Вітраж — це вікно з різнобарвного скла, яке вкладене так, що представляє якийсь образ чи орнамент). Кілька церков у Вінніпезі мають вітражі праці мистця Молодожанина, і є великі розміром (30 x 26 стіп).

Свої твори наш мистець виставляє в галереях різних міст Канади. Кілька років тому він одержав від Королівського Архітектурного Інституту Канади за свої твори медаль, яку вручено на спеціальному бенкеті, де був прийним прем'єр Канади, Діфенбейкер.

СУЧАСНІ ВИЗНАЧНІ УКРАЇНЦІ

ЕСПАНСЬКА ШЛЯХТЯНКА, ПЕРСЬКА КНЯГИНЯ — УКРАЇНСЬКОЮ ПИСЬМЕННИЦЕЮ

Як еспанка стала українською письменницею? Наталена Королева перед другим одруженням називалася Кармен Фернанда Альфонса Естрелля і Наталія Де Кастро Лясерда і Медінаселлі Фернандез де Кордоба і Фігера-Дудін Борковська. Життя її таке цікаве і повне різних пригод, як і її твори.

Народилася вона в Мадриді (Еспанія) ще минулого століття. Мати її, яка померла зараз після народження дочки, походила із славного еспанського роду великих дуків (одним із її предків був король Альфонс X, поет, науковець і реформатор еспанської літератури 13 століття). Батько Естралліти був польським графом з Волині. Тому молоденька Естрелля виховувалася

до п'яти років в своїй бабуні на Волині. Там слухала вона казок про мавок, русалок та прекрасних таємних істот. Там вона заприятимилася з дівчиною Марусею, з якою дуже дружила. Там вона почала відчувати ще маленьким дівчам щось дороге і близьке до нашого народу...

З казкової Волині повернулася вона до Еспанії, де мала доступ до королівського двору, де швидко знайшла собі товариша до забав. Був це наслідник престолу, Альфонс 13-ий. Безжурні дні й цікаві дитячі ігри стали підставою їхньої тривкої дружби ще тоді, коли ні одно з них не припускало, що колись ця приязнь одному з них пошкодить.

Батько Естрелліти (так її здрібно звали — це ім'я означало «зоря») вдруге одружився і покликав її до Києва. Та перший свій побут в нашій столиці не був щасливим для неї. Мачуха не злюбила 16-літню Наталію і вирішила швидко її видати заміж, то ж заручила її з якимось жовніром-кіннотчиком. Естрелліта була дуже нещаслива, бо не бажала одружуватись. Писала вона до свого дядька, о. Євгенію, до Еспанії і просила допомоги, але все це було безуспішним, бо мачуха переловлювала пошту.

ГЛАГОЛИЦЯ

ЛІ
ТЕРА
ТУРА

Та незабаром трапилась подія, мов в казці. Естрелліта була на величавім балу в Петербурзі. Там зустріла вона перського князя (Іскандра Гакгамаші ібн Купуш з роду Ахеменідів). Обоє вони собі відразу дуже припали до вподоби, і це привело до двобою між князем та її нареченим. Після цього Наталія Естрелліта втікала з князем через Київ, Кавказ, до його рідні. Вони вже переіменували її на Неджму і ждали весілля. Та наша молоденька героїня в останній хвилині зрозуміла, що віри християнської вона таки не кине — то ж прийшлося їй самій втікати через Індію до Еспанії.

Різного роду пригоди далі переслідують її. В Еспанії вона жила із своїм дядьком о. Євгенієм. Там вона знову стрічала короля Альфонса 13 і вони дуже дружили із собою. Це не сподобалось його матері (королеві Марії-Крістині), і вона наказала Наталії вступити в монастир або залишити Еспанію без права повороту. Наталія вибрала це друге і поїхала з дядьком до Парижу студіювати археологію. Після студій їздила вона на різні розкопки, між іншим і на археологічні розкопки Помпеїв (про що вона написала наукові розвідки).

Крім студій археології та арабської мови займалася вона ще й музикою — вивчала сольоспів. Виступала вона в різних операх, і слухачі різних міст Європи любувалися її чарівним голосом, прекрасною грою та непересічною красою.

Великі здібності молоденької красуні дивували багатьох людей. Одного разу славний український диригент, професор співу Олександр Кошиць, сидів в ресторані в французькому товаристві, серед якого була Кармен-Естрелля. Д-р Бучинський так описує цю зустріч:

— Кармен! Ах, Кармен! — повторював Кошиць, попиваючи чай. Коли Кармен заговорила по-українському, Кошиць мало склянки з чаєм

не перекинув. Ще більше здивувався він, довідавшись, що Кармен дійсно оперова співачка.

— Тож, виходить, що ця Кармен — не Кармен, а якась дивна енциклопедія у жіночій сукні! І не заспокоївся, аж поки Естрелліта не заспівала йому одну з найтяжчих арій з опери «Кармен»...

Світові події перервали оперну кар'єру Кармен Естреллі Наталії. В 1914 року вона підписала контракт на цілий сезон з оперною трупкою у Венеції, але прийшов лист від її вмираючого батька з Києва. Вона туди поїхала, та повернутися вже не могла, бо вибухла перша світова війна. Ця пригода немов керувала її долею, бо в Києві Наталія зустріла свого перського князя. Він прийняв християнство і вони одружились. Та щастя їхнє тривало тільки шість місяців, бо князь загинув на війні. Княгиня, яка разом із своїм дядьком о. Євгенієм працювала в Червоному Хресті, була двічі поранена і відзначена за свою відвагу.

Війна закінчилася і Наталія прийняла працю в дипломатичній місії Української Народної Республіки. Цю місію очолював д-р Василь Королів-Старий. Всі працівники місії виїхали до Праги. Там Наталія і д-р Королів одружилися і жили в малім містечку біля Праги. Випадок звів їх разом і так дав можливість Наталії Королеві стати українською письменницею, бо це її чоловік захопив її до літературної праці (хоч ще малою дитиною Наталія писала вірші французькою та латинською мовами). Крім археології та музики вона вивчала ще й мистецтво та

арабську мову, й тому це все глибоко відбивається в її творах. Теми її творів — це головню середньовічні лицарі, старохристиянські та арабські легенди, українські перекази, фолклор.

Досі Наталена Королева видала 11 книжок, ось деякі з них: «Рік 1313», «Во дни они», «Легенди старокиївські», «Предок», «Пророк». Писала вона свої твори українською мовою, яку прекрасно вивчила. Життя серед українців на Волині та Київщині дало письменниці можливість пізнати наші звичаї, наше життя та укра-

їнську душу. Все це вона так полюбила, що вибрала для своєї творчості саме українську мову.

Наша письменниця (якій тепер 76 років) далі живе біля Праги (хоч її чоловік вже помер) і там творить. Ось таке це прецікаве життя Наталени Королеви, таке, як і її здібності — письменниця, археолог, співачка, малярка, знавець багатьох мов, член дипломатичної місії, учителька.

(За джерелами Дм. Бучинського)

Ларка, ПС

СВЯТО ПОКРОВИ — 14 ЖОВТНЯ

Нам допоможе святий Юрій
і Пречиста Мати...

Вже від давніх літ наш нарід та, зокрема, наші війська віддавали себе в опіку Матері Божій, під Її покров. Який початок цього звичаю?

Легенда про Покров Матері Божої походить з Греції з 903 р. Тоді сарацини обложили Візантію і сотні греків кожного дня гинули через пошесть. Люди вже навіть не встигали ховати померлих. Тоді в розпуці вони молилися до Матері Божої, щоб їм допомогла. В цей час до однієї церкви зайшов св. Андрій (Юродивий) із своїм учеником. Вони побачили Пречисту Діву Марію, яка зняла з голови своє покривало (омофор) і розпростерла його над людьми, немов хоронила їх від нещастя. Про цю вістку дуже швидко всі люди довідалися, і це їм додало більше сили та витривалости відстояти ворога. Рівночасно пошесть зникла, а вороги — сарацини відступили.

Наш нарід також дуже часто вибирав собі Матір Божу за свою Опікунку. Князь Володимир збудував церкву біля Золотих Воріт в честь Диви Марії. Пізніше, 1037 року князь Ярослав Мудрий присвятив цілий український нарід опіці Богоматері. Сотні років після того наші козаки на своїх хоругвах (коли виходили в бій) мали вишитий образ Матері Божої. Також в Січовій церкві, на Запорізькій Січі, в честь Диви Марії був напис: «Покрий нас чесним своїм покровом і ізбави нас від усякого зла». Вже в наших часах, 1942 року, провід Української Повстанської Армії віддав УПА під опіку Матері Божій, а День Покрови проголосив Днем Українського Війська.

Знаємо, що в Україні було багато чудотворних образів (в Зарваниці, Гошові, Іржавці та других місцях). Навіть пісня оспівує чудо, як Почаївська Матір Божа відвертала турецькі кулі, коли ворог обліг Почаїв.

Українці дуже вірять в поміч і заступництво Матері Божої, і тому є давний звичай, коли хтось ішов до війська, на війну, йому давали образочок Матері Божої. Так само і досі батьки дають своїм дітям медалики Диви Марії, щоб тримала їх під своїм покровом.

ЧЕРЕШНЬОВСЬКИЙ МИХАЙЛО. Мати Божа

ПІД ЇЇ ПОКРОВОМ

Дрижача рука моєї бабуні піднялась вгору, благословляючи внука знаком хреста. Поморщені уста шептали: «іди, куди кличе тебе обов'язок». Зашелестіли картки грубого молитовника, і в моїх руках опинився образочок чудотворної ікони Белзької Богоматері. — «Візьми його і завжди носи при собі, молись навіть у боях, а Вона вислухає тебе і випросить у Всевишнього ласку, щоб ти не згинув наглою смертю. Вона ж — Покрова українського війська...» У вікно застукав зв'язкувий. Промені місяця сріблили вершки яблунь, а на порозі хати великою іконою, трикратним знаком хреста, виражали мати і старенька бабуня вже третього й останнього сина в далеку мандрівку... В ряди УПА.

Вже давно згубились за верхами обрії рідного села, вже спів пташиний вішував ранок, а я все ще держав у руці маленький образочок.

Кінчалася зима 1945 року. Із хмар посипались вже мабуть рештки сніжинок, щоб грубезним білим кожухом прикрити кволі ще биліни трав, квіток і збіжжя... Весело жартуючи, розходились з-під росохатої ялиці, де догоряла велика ватра, п'ятеро повстанців та група селян-господарів.

Перші йшли, щоб виконати наказ, другі — щоб ніччю доглянути газдівство. А ранком мали знову всі зустрітись в лісі, щоб, бувало, червонопагонники вдома не застукали. На прощання всім гукнув весело найстарший з-поміж нас — господар Пасічник: «Гей, хлопці, та ми під ялицею і не бачили, що Бог насипав каші аж по самі вуха. Який же завтра чорт, хоч би навіть і сибірський, полізе тут за нами? А он... дивіться, з церкви тільки баню видно, так замело. Е, коли так, то я завтра і не злажу з печі. Та ще й старій вареників накрутити накажу, а то вже давно їх їв» — жартував Пасічник мабуть до самої хати, але на половині дороги ми мусіли, на жаль, розпрощатись. Мої обов'язки вели мене заметеними снігом полями до самотнього хутора, де лежав ранений стрілець-бойовик Орел. Довго боролися з вогкою лявіною снігу мої втомлені ноги, заки зірвався мені на привітання волохатий Бровко.

В долині заховане село П'яткова (Бірчанського району) під білим сніговим дахом відпочивало вже міцним сном... Втомилась дводенним летом білі сніжинки, розплились на відпочинок густі хмари, і над селом вискотився блідолиций. А Дід-Мороз своїм розхристаним козацьким вусом малював на маленьких шибах чудернацькі квіти та сріблом посипав гладку білу скатерть.

Топлена хата, свіжою пшеничною соломою вистелені лави в куті під образами, втома, твердий сон звичайно дуже чуйного Бровка, що преспокійно відпочивав біля печі і, може, заспокоюючи вішування Пасічника — дозволили призна-

бути звичку-обережності». А тим часом надворі поволі вставав день 17 лютого 1945-го року. Москвини з червоною польською бандою ОРМО вже цілу ніч готували облогу села П'яткова і всіх його присілків. Густим ланцюгом кінноти обложили село від сторони лісів, а з першими півнями тачанками вїхали з битого шляху.

В селі зчинилася паніка, а сім сміливців, які пробували добитись до лісу, впали в бою. Вже вчасний ранок привітав село сімома на решето постріляними трупами господарів. Решта селян, одначе, встигла поховатись до своїх крівок, і лише через припадок або заскочення зловлено ще кількох газдів. Але не врятувались мешканці хуторів і присілків. Морозний ранок зіцплював кров у жилах босих 24-ох чоловіків, що їх під жахливими побоями вела на мотузках кіннота до громадського дому. Кров'ю з розбитих облич значилися стежки з присілків і хуторів. А село гомоніло божевільним акордом зойку катованих старців, битих жінок і дітей та безсмертної московсько-польської лайки. У громадському домі вже від дев'ятої години ранку розгорілось пекло. Сукаті костурі рвали на шматки рештки одягу, відбивали тіло від костей. По черзі тягнув ворог кожного до лави на середині кімнати. Всі старались, з прикушеними устами, без крику, видержати перші 20 б'єв... Та постанови були слабшими від сили ударів... Хоч ніхто не кричав і не плакав, та проте ніхто не здержав майже підсвідомого стогону зойку. Аж прийшла черга до Юрка Дзвінника — станичного села П'яткова, господаря і батька дітей. З нього не видобув кат навіть зойку. Корчійно здригалось бите тіло, з піднесеного костура за п'ятнадцятим ударом спадали вже грубі краплі крові, але він усе ще вперто мовчав...

Юрко лежав вже непритомний... Полились відра холодної води, падали знову жорстокі удари. А коли після шостого відра лише тінь ще вчора дужого Юрка хрипливим голосом прошептала: «Василію, скажи моїй родині, що я вмер за Україну» — червоний кат неначе окаянений.

Через п'ять хвилин на лаві безладно лежали вже два мертві тіла з розбитими черепами. Кат побоювався, щоб Василь не розповів родині про героїчну смерть Юрка. З тією хвилиною кожний з нас зрозумів, що для сповнення Юркового заповіту мусіло б хіба статись якесь чудо. В двадцятьох двох серцях загоріли вогні ненависти й помсти, а в свідомості кожного закам'яніла постановка: краще впади — але не зрадь! 200 п'яних людоджерів мінялись у своїй «праці» і кожний старався своєю винахідливістю і безпощадністю довести свою вірність червоним енкаведистам. Майже цілком роздягнені два десятки людей, покриті синцями, з заціпенілою на тілі кров'ю, сподівались лише дочекатися нарешті розстрілу. Бо ми всі були свідомі того, що кат не випустить нікого з нас живими. Смерть від кулі уявлялась нам найбільшою благодаттю. Та ворог не спішився піти назустріч нашим бажанням. Аж до четвертої години після полудня переплітав він різні катування настирливими запитаннями: «Де бандерівські магазини? Хто з села пішов до УПА? Хто тут комендантом? Хто збирав хліб бандитам? Хто убив міліціонерів?» Але ні одні уста не розкрились, щоб вимовити слово зради. На долівці лежали вже чотири мертві тіла, а в куточку біля печі догоряв — ще вчора веселий — Пасічник.

В кімнату влетіло троє посіпак, що, награвши в селянських хатах доволі «трофеїв», пригадали собі того, кого ранком на мотузку привели з хутора. За волосся виволікли мене за громадський дім і поставили під старою грушею до розстрілу. Здавалось — сповнились мої бажання, приходив кінець тортурам. Призвичаєні до грабунку, кати не позабули ще пильно переглянути мої кишені. Радість неописана розмалювала звірячі очі того, що витягнув з малої кишені годинник «Омега». Але відразу ж стали один проти одного троє непримиренних ворогів: бо годинника поділити на трьох не можна. А там пригадали, що в мене був ще піджак.

Спитали — я описав. За хвилину двоє відшукали його між одягом, що ми мусіли були скинути на стіл у кімнати-катівні, і принесли під грушку. Один глумливо запитав: «Тобі цього вже не треба, можеш дати нам ці дрібнички?» Я потакнув і тільки попрохав, щоб мені віддали образочок Богоматері, бо хочу ще помолитись. «Нарешті одна чесно добута річ!» — проговорив іронічно той, що йому припав годинник. Другий, оглядаючи витягнений з піджака портфель, кинув мені образочок, а сам пильно почав числити гроші. Третій пробував піджак. Ще довго вони сварились, але розмови їхньої я вже не зрозумів. Держачи в руках світлинку Богоматері, я молився щиро, готуючись в далеку неземну дорогу.

— Вставай! — почув я.

— Стріляйте так, у мене сил нема, щоб встати! — Підскочив один і замахнувся прикладом. Я інстинктивно відхилився, і п'яний бандит, втративши рівновагу, покотився на мене. Мій образочок вилетів з рук і впав біля його голови. І тут я несподівано пережив щось неймовірне. Очі звірюки злагідніли, він поволі підвівся, взяв образочок і виразно вголос прочитав: «О, Маріє, віковічна Пані Белзького замку, Ясногірська Мати наша, віддаємось під Твою опіку...» А далі сказав до інших:

— Залишмо цього хлопця. Моя мати теж має цей образок. Я не хочу брати його на своє сумління. Залишмо — це зроблять інші... — Я втратив свідомість, не чув вже кулеметної тріскотні, що раптом гуркотом впала на ворогів...

Ранок 18 лютого відкрив мої очі. Біля ватри сидів сумний гурток селян і повстанців. Тільки з оповідань я дізнався, як відбили мене друзі з кігтів ворогів. Під грубим кожухом, хоч і слабкою рукою, відшукав я за сорочкою порваний і знищений образочок чудотворної Белзької Богоматері, щоб прикласти його до спалених гарячкою уст... Вона вирятувала мене від смерті. Вона — Покрова Українського Війська.

Гутірка Старого Вовка

ПРАВИЛЬНИЙ ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ

Кожний переживає в своєму житті одну або більше хвилин, коли щось із зовні, або власне "я" приневолює ближче застанснитись над самим собою. Ми починаємо здавати собі справу з цього, що перед нами стає отвором життя, й що в ньому мусимо найти своє місце.

Починаємо аналізувати свою особовість, свої добрі і злі прикмети й у нас зроджується певне, ще може не зовсім означене, але сильне стремління впровадити дальший хід свого життя на ясний, відкритий шлях. Цим шляхом хочемо йти свідомо й певно, невпинно.

І може видатись дивним, що ці хвилини приходять саме тоді, коли в нас немає ще життєвого досвіду, коли життя ще не знаємо, власний досвід ще слабкий. Це, однак, має добрі сторони. Дуже часто життєвий досвід вчить вміння погоджуватися з життям, з його умовинами, а дуже рідко проти хвиль життя й перемагати. Ця хвилина рішень, вибору є найважливішою в нашому житті, бо вона рішає, куди поведемо наші дальші життєві кроки.

Людина живе завжди своїм внутрішнім життям, життям свого "я", створюючи із себе замкнену одиницю з життям цієї збірноти, серед якої виховується, росте і з якою лучать її сильні нерозривні вузли крові, традиції та спільного життя. І від цього, який зміст, яка питома вага цього життя, залежить вартість людини. Про одне й друге рішає кожний сам, докладаючи зусиль, щоб досягти чимраз більші, кращі успіхи, або плывти спокійно за течією, залишаючи її ініціативу.

Вибір і рішення припадає на час, коли живемо в шкільному середовищі. Школа дуже сильно зв'язує нас своїми справами, дає змогу познайомитись з багатьма сторінками життя, вчить пізнавати їх, але про вибір ніколи не рішала й не рішає. Це залишається до вирішення кожному зокрема. Правда, вчинки, що йшли б консеквентно за рішеннями, може школа обмежити, але самого рішення — ніколи. Воно виростає з глибини власного «я», там набирає свого значення й звідти йдуть напрямні всіх життєвих кроків на майбутнє.

Ми вибираємо завжди між двома можливостями — бути людиною пересічною, що майже нічого не вкладає, щоб стати понад тією пересічністю, або людиною, що свідомо сягає по становище провідне, творить тип правдивої людини великих вартостей. І тут на перше місце висувається те, що називаємо самовихованням.

Самовиховання — це ніщо інше, як виховання самого себе, ініціативна праця над собою, кермування й опанування себе не на чийсь доручення, це впливає від нас самих. Це наша власна домена й за це перед собою самими відповідаємо, а власне сумління й моральне вдоволення рішає про правильність шляху. Тут ідемо завжди по площі опору, поборюючи себе, й тому самовиховання, з природи річи, веде завжди тільки до кращого.

Якими шляхами повинне йти оте формування себе та самовиховна праця? Перш за все, мусить кожний очеркнути своє відношення до життя. Проаналізувати себе перед самим собою і рішитись, чи бути цією пересічною людиною, що збільшує тільки кількість, чи чимсь більшим. Перше означає капітуляцію, друге боротьбу. І тільки слабкий уникає боротьби, сильний шукає її. Звичайно вибираємо перше, але у багатьох випадках воно залишається тільки вихідною точкою, до дальшої боротьби починає бракувати сил, впертости, посвяти та довір'я до себе. І тому рішення мусить бути получене з твердою постановою піти свідомо до боротьби й перемагати кожну перепону, що її стрічаємо.

Друга справа, це докладне означення цього, що хочемо досягнути. Це впливатиме з наших особистих даних і з вимог, що їх ставить до нас нація. Життя показало, що майже все, що міститься в людській спроможності, є можливе до виконання; треба тільки довшої чи тяжчої дороги, більшого чи меншого труду. Навіть речі, що видаються майже неможливими, є досягаємі.

Це докладне очеркнення індивідуальних прикмет і їх удосконалювання мусить бути нерозривно зв'язане з цілістю національного життя і йому підпорядкуватися. Шлях начеркнений великим минулим мусить вести до героїчного завершення.

Йти цим шляхом в передніх рядах це найбільш почесне завдання кожного.

Ваш Старий Вовк

ПЕРШІ ЧЕРЕНКИ КИРИЛИЦЕЮ

Кожного дня, на кожному кроці ви зустрічаєтесь з друком, друкованим словом. В теперішніх часах навіть важко собі уявити, як без друку можна жити, як могла б існувати якась «культура». Та чи застановлялися ви колись, як давно існує друк?

Перші друковані книги були в китайців та японців ще у V-ім столітті. Не було це подібним до сьогоднішнього друкарства, бо вони на дерев'яних плитках вирізували образки, тоді ці плитки вмочали в чорнило і так відбивали. Це вирізування та відбивання дуже довго тривало і тому тільки великі багаті могли купити такі книги.

Щойно тисяча років пізніше, німець Гутенберг винайшов принцип друку, який досі є засадничо вживаний. Він виробляв окремі черенки з яких складав текст. Після друку їх можна було розкласти і знову вживати до нового тексту.

Як виглядав розвиток друку в датах?

1453-6 р. — перша друкована книжка в Німеччині (Гутенбергом).

1491 р. — перша друкована книжка кирилицею для українців.

1539 р. — перша друкарня в Північній Америці (Мехіко).

1564 р. — перша друкарня в Москві.

1573 р. — перша постійна друкарня в Україні (Львів).

1639 р. — перша друкарня в Америці (Кембридж, Масс.).

— Друкарство спочатку поширювалося головню для церков, щоб друкувати церковні книги. Перша друкована книга була Біблія, яку видрукував Гутенберг. Також наші перші книги кирилицею (наша давня азбука) були друковані церковнослов'янською мовою з помітним впливом української живої мови. Ці перші книги були друковані 1491 року в Кракові на замовлення українців. Кілька з цих перших книг ще й досі зберігається в Києві, в Росії, в публічній бібліотеці Нью-Йорку та в різних музеях світу.

— Після цього українці разом з білорусами давали різні книги до друку. Одним з таких друкарів був Симеон Будний, який друкував головню переклади релігійних книг на українську мову для протестантського руху на Україні (на замовлення гетьмана Хоткевича). Незабаром в Москві, Іван Федорович заложив першу друкарню (1564 р.) і друкував церковні книги. Та в цей час російяни були дуже відсталі, вони боялися друкованого слова і казали, що це «злий дух». Тому вони спалили друкарню, а бідний Іван мусів тікати. — Так Іван Федорович утік до Львова, і 1574 року там поста-

ла перша постійна українська друкарня. Там Федорович видрукував львівський «Апостол», який був по-мистецькому оформлений в двох фарбах: чорній та червоній. Там також вийшов буквар, перший такий підручник на сході Європи, і тому це вважається за величавий культурний здобуток. Один примірник цього букваря ще й досі є в університетській бібліотеці Гарварду.

Ось так Іван Федорович дав початок розвитку слов'янського друкарства, і тому для нас він має таке значення, як Гутенберг для всього людства.

Сїа ѿбо по́вѣсть нѣзвѣда́е шкѣдѣ нѣа́са .

нѣа́со ствѣрши́а дръсѣ́рнѣа сїа .

Мзволѣ́ніємъ шѣа , нѣпопѣ́шеніємъ
сїа , нѣзвѣ́ршеніємъ сїа́го дѣа . по
вѣлѣ́ніємъ бл҃гоу́чнѣаго цр҃ѣа нѣвѣлѣ́

ка́го кнѣ́зѣа . нѣвѣла вѣснѣ́внѣа
всѣа рѣсн . нѣбл҃гословѣ́ніємъ преосвѣ́щеннаго

максѣ́рѣа мнѣтрополѣ́та всѣа рѣсн . дръсѣ́рнѣа сїа ствѣта́внѣа , вѣцрѣ́твѣднѣцѣмъ гра́дѣ

москѣ́вѣ . вѣлѣ́то , ѿ́о пѣ́рвое . вѣтрѣ́дѣа
тоѣа лѣ́то гра́дѣства́его . Сїа́же ѿ́бо нѣтѣ́

нѣа́хѣ повѣ́датн вѣа́мъ , нѣпреосвѣ́ннаго
ра́дн ѡ́бсловѣ́ніа ча́сто слѣ́чанѣаго сѣа нѣа́м .

нѣшѣа́мого то́го гра́дѣа . нѣо́многнѣхъ кача́ль
ннѣкѣ , нѣсвѣ́нно нѣа́ла́ннѣкѣ , нѣо́учѣ́тель .

ко́торѣе нѣа́наѣъ зѣ́внѣстн ра́дн мно́гѣа брѣсн
о́умышѣ́а́а , хѣта́чн бл҃гоѣ вѣ́зѣа прева́

тѣ́тн , нѣже́ дѣ́ло вѣснѣ́ць погѣ́нѣтн . ѿа́ко
ѡ́бвѣ́чан ѣ́сть сло́нра́внѣй , нѣнѣао́учѣ́нѣй , нѣ

нѣнѣкѣ́внѣй вра́дѣмъ чѣ́кѣ . нѣнѣже гра́мотнѣ
че́снѣа хѣ́нтрѣ́стн нѣа́вѣ́кше , нѣнѣже дѣ́о́внаго

ра́дѣма нѣпо́лнѣнн бѣ́вѣше , нѣо́тѣ́нѣ нѣвѣ́

Початок післямови І. Федоровича з Львівського Апостола

1574 р.

— Крім Галичини (Львів), на Волині також розвивалося друкарство. Це діялося там завдяки дуже культурному та впливовому українському князеві Константинові Острозькому. На своєму дворі він зібрав велике число великих вчених, філософів, математиків, астрономів, учителів та богословів, там він мав великий культурний осередок. Він також збудував велику друкарню, і 1581 року в Острозі було видруковано Острозьку Біблію. Це перша друкована повна біблія серед слов'ян, й тому має таке велике значення. Ця друкарня була вже більше вдосконалена, бо мала шість черенок різного роду і друкувала в двох фарбах (чорній та червоній). В Америці є кілька примірників Острозької Біблії в університеті Єйл, Нью-Йоркській бібліотеці та Конгресовій бібліотеці у Вашингтоні.

В 17 столітті в Україні було вже дуже багато друкарень, навіть по деяких селах. Це дуже допомогло розвивати і поширювати рівень культури народу, який в Україні став на дуже високому щаблі.

Подала Л-ка

Н. Ішук

ЦІКАВА ГЕОМЕТРІЯ ПЛАСТУНА

Мірювання віддалення

Уявм собі, що пластуни хочуть змагатися в швидкості бігу чи ходу. Як це зробити? Треба відміряти якусь віддаль і слідувати за годинником: за який час той чи інший пластун пройде чи пробіжить це віддалення. Як же зміряти це віддалення? Коли воно невелике, то можна зміряти шнуром чи мірничим ланцюгом, коли він є. Коли ж віддаль досить велика, то треба *провести пряму лінію*. Робиться це так: вбивається кілок на початку віддалі, яку хочемо зміряти, і при кінці її. Потім один стає перед першим кілком і дивиться в напрямі другого кілка. Другий хтось вбиває кілки так, щоб вони покривали один одного і останній кілок, коли дивитись на нього від першого кілка. Той, що стоїть коло першого кілка, каже, чи треба посунути кілок вправо або вліво. Як кілки так повбивано, тоді мірюється віддалення від одного кілка до другого шнуром чи мірничим ланцюгом. Якби не провести так простої лінії, а прямо прикладати кілька разів шнурок, то зміряли б не пряму лінію, а ламану, і віддаль була б більша, ніж вона справді є. (Рис. ч. 1).

Тоді один біжить, а другий відзначає за годинником час, коли він вибіг і коли пробіг до кінця мети.

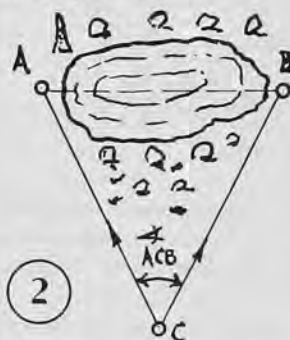
Віддаль можна міряти ще і кроками. Кожний пластун повинен знати середню довжину свого кроку. Найкраще можна знайти її так: зміряти шнурком чи метром якесь віддалення, а потім порахувати, скільки кроків треба зробити, щоб пройти її. Тоді віддаль поділити на число кроків.

На прогулянках пластуни можуть зацікавитись швидкістю течії річки чи струмочка. Як дізнатись, яка вона? Відміряємо якусь віддаль вздовж берега, намічаємо кілочками початок і кінець її. Тоді пускаємо папірець або патишок і слідуємо, скільки часу він плистиме від кілочка до кілочка.

Мірювання віддалі між точками, поміж якими є перешкоди

Іноді нам може бути цікаво знати ширину провалля або якогось ставочка. Щоб зміряти його, треба зробити прилад, що звється *астролябією*. Це кружок, поділений на 360° . В середині кружка укріплюється дві стрілки. Кружок прибивається до палиці так, щоб коли її поставити доземо, площа кола мала поземе положення.

Уявімо, що хочемо зміряти ширину АВ провалля (рис 2).

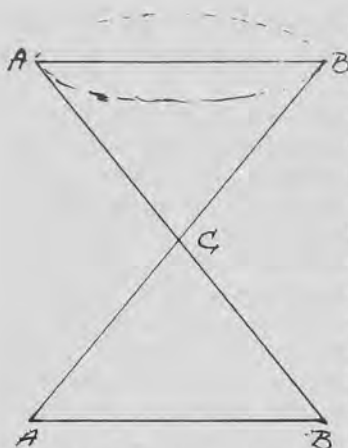

Тоді ставимо астролябію в точці С і направляємо стрілки так, щоб дивлячись вздовж однієї стрілки, бачити точку А. А дивлячись вздовж другої, бачити точку В. (В точках А і В можуть бути вбиті кілки). Кут АСВ між напрямками зору з С на А і В звється *кутом зору*, під яким ми з точки С бачимо віддаль АВ.

Дивимось скільки степенів має цей кут. Міряємо віддалі АС і ВС, тоді в трикутнику АВС знаємо дві сторони і кут між ними. По цих елементах будемо трикутник прилеглий до трикутника АВС донебудь на рівному місці, де нема перешкод. Змірявши в тім трикутнику сторону протилежну даному куту, знатимемо АВ. Коли за точкою С нема ніяких перешкод, то не будемо трикутника окремо, а продовжуємо сторони АС і ВС за точку С до точок A_1 і B_1 так, що $A_1C = AC$ і $B_1C = BC$. Тоді $\triangle A_1B_1C = \triangle ABC$, по двох сторонах і куту між ними (рис. 3).

Змірявши A_1B_1 , знатимемо АВ.

Замість того, щоб будувати трикутник прилеглий до трикутника ABC на землі, можемо побудувати трикутник подібний до нього на папері. Робимо це так: будуємо на папері кут рівний куту ACB і на сторонах його відкладаємо довжини в 100 чи 200 разів менші, ніж AC і BC, напр., коли $AC = 20$ м., $BC = 18$ м., то ми можемо відложити $AC = 20$ см., $BC = 18$ см. Тоді, змірявши скільки сантиметрів має сторона AB, знатимемо, скільки метрів має AB.

Наука тригонометрії дає можливість знайти AB, не будуючи ні прилеглого, ні подібного до ACB трикутника. В тригонометрії, знаючи дві сторони трикутника і кут між ними, по просту обчислюємо третю сторону.

(Продовження буде)

Приклад:

Множимо: 54261×11 .

Остання цифра зправа — 1

6 плюс 1 дає 7

2 плюс 6 дає 8

4 плюс 2 дає 6

5 плюс 4 дає 9

Перша цифра зліва — 5

Разом маємо вислід: 596871.

Легко? А тепер спробуйте самі: помножить блискавично 637894362435215362 на 11 і дістаньте: 7016837986787368982!

Подав пл. сен. Осип Похмурський

ЦІКАВЕ З ПРИРОДОЗНАВСТВА

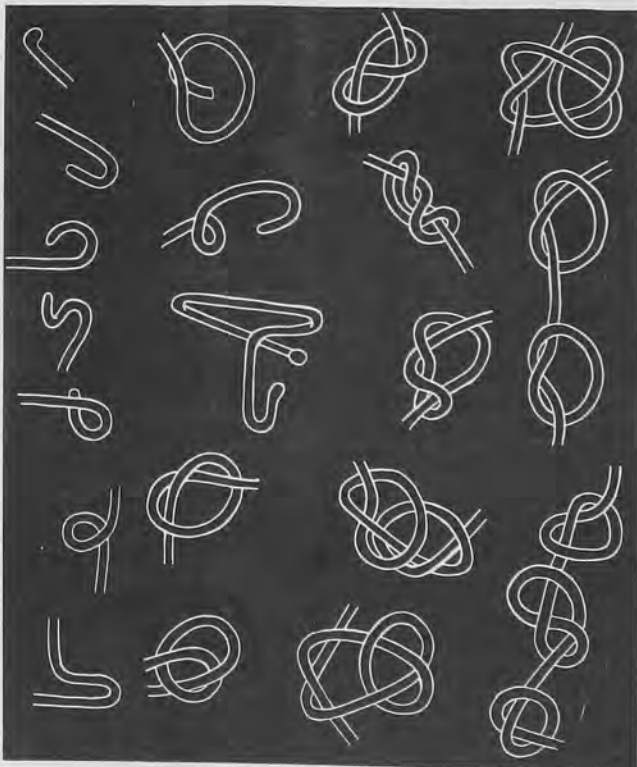
ВУЗЛИ, ЧИ НЕ ВУЗЛИ?

«Вузлики», які бачимо на малюнку, не із шнурка, чи линви... І не в'язали їх пластуни до першої проби... Що це таке?

Виявляється, що це рисунки малесеньких бактерій-паличок, які зав'язують себе в такі «пластові вузли», якщо їм мало місця. Бактерія ця називається «Люкотрікс мукор»; знайшов її мікробіолог Т. Брок з Університету Індії.

Звичайно ця мікроба живе в морі, де багато місця, тож їй не треба зав'язуватись в вузлики. Якщо ж її виростити в лабораторії, в переповненій пробірці, де нема багато місця, вона скручується і зав'язується в вузол. Дотепер вчені спостерегли цей мікроорганізм в формі «бабського» вузла, «скорота», «рибальського вузла» і т. д. Покищо ще ніхто не бачив мікроба в формі «пластового звичайного» вузла...

Л. Л.

ЦІКАВЕ З МАТЕМАТИКИ

ТАЄМНИЦЯ БЛИСКАВИЧНОГО МНОЖЕННЯ ЧИСЛОМ 11

Блискавичний спосіб множення винайшов німецький інженер Трахтенберг, від його винаходу сьогодні поширилась «Система Трахтенберга». Винайшов він її, перебуваючи під час війни в концентраційних таборах, як політичний в'язень. Маючи багато вільного часу, він випрацював методу на старих ковертах, тощо. По війні заложив в Швейцарії математичний інститут, в якому викладає свою систему.

За допомогою системи Трахтенберга кожна людина, яка вміє числити від 1 до 10 може «блискавично» помножити в голові довгі, багатоцифрові числа на 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12 і т. д. Сьогодні подаємо Вам, дорогі Читачі, методу множення на 11.

І так, щоб помножити багатоцифрове число на 11, мусимо знати, що остання цифра висліду множення буде та сама, що й остання цифра множеного, тобто числа, яке хочемо помножити.

Беремо суму кожних двох цифр множеного і пишемо їх послідовно, як цифри висліду. Якщо сума є більша від 10, то додаємо 1 до наступної суми наліво. Таким чином переходимо зправа наліво ціле множене.

Перша цифра висліду (зліва) та сама, що і перша цифра множеного. Якщо остання сума (направо) була більша, як 10, то цю цифру треба збільшити на 1.

«Яка солодка і повна чару
Непохитна у своїй величі
І силі є мова книжок,
Коли за їхнім голосом
Ідуть мільйони людей!»

Книжка — це один із найвищих осягів культури, це зачарований у довгі рядки літер символ людського генія, що через провалля віків і безмежної віддалі промовляє вічно до того, хто тільки слухати хоче. На вигляд ніби мертві сторінки паперу зачорнені буквами, проте, це жива історія боротьби, осягів і буйного лету людського духа.

Чи можна собі уявити більший і триваліший здобуток культури?

Усі матеріальні діла людських рук, раніше чи пізніше, приречені на загиблю, підлягають процесам знищення та й, врешті, не виявляють такої величної суми гадок і почувань, як саме книжка!

Завдяки книжці стає перед нашими очима цей довгий-предовгий шлях розвитку людської культури, від її зарання аж до сьогоднішніх вершин. Не знає вона ні кордонів держав, ні часу, промовляє до нас так само, як буде промовляти до наших нащадків, до племен чи народів, коли нас вже давно не буде.

Книжка голосить сучасникам і передає нащадкам висліди довголітніх зусиль розуму, найбільші наукові відкриття та винаходи, лети фантазії й надхнення. Вона закріплює осяги одиниць та збірнот і, в оперті на них, дозволяє на дальші труди й працю, без повертання до задумів і початків, є, отже, ніби пам'яттю людства, незаступним чинником поступу.

Все це — признаки безсмертності книжки... ні... передусім людського духа!

Усвідомім собі цей безмежний вплив книжки на життя, щоб зрозуміти ту печать, яку вона кладе на поодинокі добач.

Згадаймо вплив творів Шевченка і Франка на цілі покоління, що не тільки не ослаблює, навпаки, з року на рік кріпшає та поширюється на усі прошари нашого народу. В історії навіть всесвітніх літератур — це безприкладне явище...

«Рідна книжка має нас єднати із рідними землями, не дати їх забути, зберігати нас для народу й надихати бажанням працювати для нього. Останнє бажання, зокрема, важливе щодо нашої молоді, яка Батьківщину знає тільки з оповідань». (Переднє слово Енциклопедії Українознавства).

Д-р С. Дмоховський

Жива душа поетова.

[жива в своїх святих речах:

І ми читая оживаєм...

І чуєм Бога в небесах!..

(Т. Шевченко)

ГУТІРКА ДЕДІ ЮРКА

З ПРОВІДНИКАМИ ГУРТКІВ

Дорогі Друзі Гурткові!

Чи прочитали Ви мою гутірку в попередньому числі? Тім намагався я звернути Вашу увагу на **важливість старанного планування** сходин Вашого гуртка.

Запланувати програму сходин не легка справа, і гуртковим молодшого віку, без поради впорядника чи зв'язкового, важко її як слід приготувати. Все ж таки треба Вам самим пробувати це зробити, бо "не святі горшки ліплять", як каже народня пословиця.

ЩО ТРЕБА ВЗЯТИ ДО УВАГИ?

Плянуючи сходини, мусимо доконче знати:

- **вік і зацікавлення юнаків**, для яких вони призначені,
- **їх пластові знання**, тобто до якої проби вони підготовляються,
- **план праці куреня, коша чи станиці** (дивись "Життя в Пласті" ст. 378-382),
- **як повинні виглядати сходини гуртка юнаків** (дивись "Життя в Пласті" ст. 36-74 і ст. 250-272).

ЯК ДО ЦЬОГО БРАТИСЯ?

Дораджую такий спосіб: На більшому аркуші паперу нарисуйте по лівій стороні рубрики на порядкове число сходин (від 1 до 30 чи 40), на приблизну їх дату та на головні їх точки. По правій стороні аркуша виписуйте або наліпіть написані на машинці вимоги проби, так як подано у "Житті в Пласті" (ст. 76, 342, 451).

Тепер **попровадьте лінії** від кожної точки вимог до рубрики сходин, (одних, або більше), на яких думаєте їх засвоювати. Це залежить від того, скільки потрібно Вам годин на дану точку, в якому часі року її найкраще переводити, а також від того, коли припадають релігійні і національні свята, який є рамовий план праці коша, тощо.

На цьому, таким "графічним способом" зладженому скелеті, тобто загальному розложенні матеріалу, будемо опрацьовувати **докладні програми сходин**, які складатимуться з ігор, гутірок, цікавих зайнять, пісень, тощо. Про це вже скажемо Вам другим разом. В цікавому переведенні сходин криється секрет їх успіху.

Це напевно можна досягнути. Треба тільки мати трохи фантазії, і старанно передумати та "відбути" такі сходини наперед, у нашій уяві. Тоді вони будуть веселі і цікаві, а Ваші друзі будуть їх з тугою очікувати, а не від них "виправдуватися" різними маловажними "перешкодами".

СКОБІ!

Ваш Дедь ЮРА

куток почувань і пера

Дорогі Юнаки і Юначки!

Часто намагаємося знайти відповідь на питання: хто є найкращим письменником, чи який час в історії літератури можна uważати за найвищий. Як я вже раз згадував, на таке питання важко відповісти. Проте можна говорити про великих письменників якогось часу або якогось літературного напрямку. Говорячи про великих письменників модерних часів в історії нашої літератури, слід згадати авторів, які дали початок напрямові в нашій літературі, який називається "модернізм".

Початок цього напрямку надали Іван Франко і Леся Українка. Тут хочу згадати кілька слів про Лесю Українку. Я певний, що Ви багато знаєте про цю відому українську письменницю. Тому, зверну увагу на деякі цікаві моменти про неї, які, на мою думку, будуть Вас цікавити.

У більшості творів Лесі Українки знаходимо три важні впливи з умови її власного життя. Перш за все, Леся Українка походила з родини Косачів, яка була високо культурною родиною. Мати Л. Українки була письменницею (Олена Пчілка), а багато приятелів цієї родини були передові науковці та літератори тих часів в Україні. В молодості Лариса Косач (таке було дійсне ім'я і прізвище Лесі Українки) мала змогу бути в близькому зв'язку з цими людьми, а це мало великий вплив на її виховання. Дуже важний вплив на Лесю Українку мала природа її рідної Волині. Ліси, темні мочари, зимові морози, зміни пір року і все інше, пов'язане з природою її рідної Волині, знайшло свій вияв в багатьох її творах. Один з найкращих її творів, драма-фаєрія "Лісова Пісня", найкраще відзеркалює захоплення авторки природою. В цьому творі авторка по-мистецькому вживає народну українську мітологію — різні народні повір'я про таємничі сили природи. Дієвими особами цієї драми є Лісова Мавка, Лісовик, потерчата, "той що греблі рве" і цілий ряд інших мітичних постатей, про які ми так багато чуємо в Пласті. Вся природа є відтворена Лесею Українкою з великою любов'ю та з глибоким відчуттям духової краси.

Третій значний вплив на твори Лесі Українки мала її невилічима недуга. Ще дитиною захворіла вона на туберкульозу костей, а пізніше ця хвороба перекинулася і на легені. Ця недуга спричинила її передчасну смерть. Громадська лірика, ліричні поеми з громадською темою, до великої міри відзеркалюють наслідки її недуги. Сталий заклик до боротьби, оптимізм крізь сльози, гін до свободи і волі та інші героїчні моменти, які знаходимо в громадській ліриці Лесі Українки, літературознавці інтерпретують, як її боротьбу з недугою, її бажання побороти руйнівні моменти в житті, а вижити будуючі моменти, ті, що дають можливість розвитку та успіху. Ті особисті почування Лесі Українки по-мистецькому універсалізує, примінюючи їх до

цілої української, а то й всесвітньо-людської проблематики. Чи не найкращий приклад такого героїчного потягнення знаходимо у вірші "Контра спем сперо" (вірш, в якому Л. Українка закликає сміятися крізь сльози).

Всі ті три головні впливи у всій творчості Л. Українки зливаються в цілість і складаються в один стиль, який знавці признали як високомистецький.

Свою безмірну тугу за волинською природою найбільше відчувала Леся Українка, коли була примушена подорожувати до південної Європи та Африки. Перебувала вона в Італії, Єгипті, на Кавказі та в інших країнах, які мають середземноморський клімат. Туга за рідною околицею, за привітними і таємничими лісами Волині, бажання перебувати у середовищі своїх людей виповнила велику кількість її інтимної лірики, теми якої в першу чергу відносяться до особистих, внутрішніх почувань авторки.

То ж можемо поділити всю творчість Лесі Українки на три категорії: громадська лірика, інтимна лірика і драматичні поеми. Найвищого мистецького рівня досягнула Леся Українка у своїх драматичних поемах. Проявляється в них не тільки універсалізм, але й інші важні характеристики модернізму. Вона звертається до проблем свободного життя народів, відношення однієї нації (сильнішої) супроти другої нації (слабшої), боротьба народу за свободу та невдача і т. п. Славніші з її драматичних поем крім "Лісової пісні", про яку я вже тут згадав це "Оргія", "Роберт Брюс", "Касандра" та інші. Височину літературної вартості драматичних поем Лесі Українки проф. М. Грушевський (визначний учений, історик і літературознавець) оцінює як "титанічний хід по вершинах".

Намагаючись звернути Вашу увагу на ті цікавіші моменти життя і творчості Лесі Українки, надіюся, що зацікавлю Вас, і Ви більше і докладніше прочитаєте про цю велику українську поетку, як також і прочитаєте певну кількість її творів.

Здоровлю Вас дружнім привітом — СКОБІ

Друг Іриней

Книжка — це прекрасний город, який можна носити навіть в кишені. (Арабська приказка). Ти не можеш розкрити книжки, щоб чогось не навчитись з неї. (Китайська приказка).

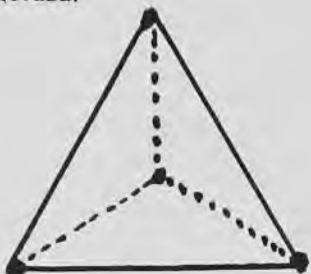
РОЗГАДКИ ДО «ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ» з цього числа

1. Г. СКОВОРОДА	5. Г. КВІТКА
2. Т. ШЕВЧЕНКО	ОСНОВ'ЯНЕНКО
3. І. КОТЛЯРЕВСЬКИЙ	6. М. ШАШКЕВИЧ
4. М. КОСТОМАРІВ	7. П. КУЛІШ

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК З ЧИСЛА ЗА ВЕРЕСЕНЬ

1) Розв'язка загадки з трикутниками.

Три сірники з другого трикутника ставимо до першого трикутника, як вказують крапковані лінії, і дістанемо чотири рівнобічні трикутники: три бічні і підстава.

2) Розв'язка хрестиківки.

(15 — Ісус Назарейський)

1 Б	А	2 Н	3 Д	4 У	Р	5 А
Е		6 К	У	М		М
7 Р	8 І		Б		9 Р	Е
10 Е	В	11 А		12 Б	А	Р
13 Г	А	Д		14 А	Б	И
15 І	Н		16 Р		17 И	К
В		18 Н	І	19 В		А
	20 Р	І	В	Н	Е	

3) А) Зуби Б) Стіл В) Тінь Г) Якір

ЗУБ ЗА ЗУБ

- Тату, я тебе не запрошу на своє весілля.
- А чому ж це так, донечко?
- Бо ти мене не запросив на своє.

НАЙПОПУЛЯРНІШИЙ

- Скажіть, діти, — питає у школі учитель, — кого з-поміж вас ви найбільше любите?
- Івана, Івана! — загули діти.
- А то чому?
- Бо він нас усіх заразив грипою, і через те два тижні не було в школі навчання!

ГРАМАТИЧНА ПОМИЛКА

Учитель: «Віл і корова пішов на пашу». Прошу мені сказати, яка є помилка в цьому реченні?

Мала Ірця: — Помилка є та, що дама повинна бути все названа на першому місці.

ЧИ ЗНАЄШЬ ЩО:

● Багато років минуло, поки люди створили книжку в теперішній формі. Перші «книги» не виглядали зовсім, як книги, а складались із багатьох глиняних табличок, на яких стародавні вавилонці і асирійці витискали клиновим письмом свої записи. Потім ці глиняні таблички випалювали в печі так, що вони ставали тверді, як цегла. Вони збереглися й до сьогодні. В році 650 перед Христом королівська бібліотека в Нініві (асирійська столиця) налічувала багато тисяч таких «книжок» на цеглинках.

● Стародавні єгиптяни мали книги, які виглядали вже більш модерно: це були сувої папірусу, на якому писали писальцем забарвленою водою (розчин сажі в воді замість чорнила). Папірус робили із листків спеціального швару, який ріс над берегами ріки Нілу. Коли сувої папірусу ставали дуже вже невідгидними у вжитку, окремі картки папірусу зшивали в форму книжки.

● Стародавні римляни і греки вживали теж книжок, звинених в сувої. Часом вживали вони єгипетського папірусу, але частіше писали на пергамені — спеціально приправленій шкірі з телят, овець або кіз. Будували в цей час великі бібліотеки. В місті Александрії була величезна бібліотека, в якій було більше, ніж пів мільйона книжок.

● В Європі, в середньовічних часах, як теж і в Україні за часів Київської Русі, книжки далі ще писали на пергамені. Писали їх рукою, переважно монахи, вживаючи до писання гусячих пер. Рукописні книги з тих часів були дуже багато ілюстровані, прикрашували малюнками, кольоровими орнаментальними буквами тощо.

● Перші згадки про книжки в Україні є з IX-го століття. Десь коло 860-го року філософ Константин під час своєї подорожі до Хозарії бачив в місті Корсуні Євангеліє і Псалтир, писані руськими літерами (руськими письменами). Але з тих часів не збереглося ніяких книг до сьогоднішнього дня. Найстарші книги, які збереглись до сьогодні, є з XI-го століття. 1056-70-го року збереглась так звана «Остромирова Євангелія», яку переписав кириличним письмом на пергамені дяк Григорій. Ця книга дуже гарно прикрашена портретами святих, рослинними орнаментами тощо.

● Папір для писання винайшли стародавні китайці — ніхто не знає коли, але це було дуже давно. В Європі папір поширився відносно недавно, аж в дванадцятому столітті. Папір в тих часах робили із матерії, волокна тощо, і він був дуже дорогий. Аж в 19-му столітті почали робити папір з дерева, так що сьогодні папір є одним із найдешевших продуктів.

Без книжки культура минулого гине... майбутнього не зросте.

У Вашингтоні 27 червня 1964 р.

Чи пригадуєте, Друзі й Подруги, наш святочний виступ на цьому величавому українському святі, півроку тому? Стрункі лави пластунів і пластунок, їхні прапори, пісні, оркестри? Вони були прикрасою цілого свята. І ми можемо бути горді з цього перед цілим світом.

Пластунки, як і всі 100 тисяч присутніх українців, нетерпеливо ждуть великої хвилини відслонення. Деякі з них в українських народніх одягах. Вже починає опадати заслونا. Маса голів, задивлена на пам'ятник Т. Шевченка, хвилюється.

Вже впала заслona! Кожний старається запам'ятати цю величну хвилину. Пластунство з Канади біля пам'ятника (в неділю 28. 6. ц. р. перед від'їздом додому).

1814
1964

Від найдавніших часів стрічається в музиці елемент магії і широко використовується такі персонажі, як чорти, відьми, чарівники, русалки, водяники і т. д. В протилежності до своїх праісторичних попередників, які саме старалися відганяти злих духів своїми обрядовими співами, модерні композитори радо використовують сюжет таємничого і нерозгаданого, стараючись таким способом зробити свій твір небуденним. Постаті з "фамілії страшидл" стрічаються здебільшого у творах більшої форми, в таких як опера, балет, чи симфонічна поема, бо саме там вдається їм виявити себе найкраще.

НЕЧИСТА СИЛА В МУЗИЦІ

Не можливо вичислити всіх творів в яких домінує елемент магії. Більшість з них створила доба романтизму, яка, як відомо, була дуже довга і продуктивна. Один із перших представників романтизму в Німеччині, Ф. Мендельсон (1809 — 1847), у віці 17 років (отже якраз здавав би З-тю пробу) написав музику до п'єси Шекспіра "Сон літньої ночі", в якій головними персонажами є лісові духи і мавки. Багато створили в цьому жанрі французькі композитори. К. Гуно (1818 — 1893) написав оперу "Фавст", в якій виступає всім знаний Мефістофель. Угорський композитор-піаніст Ф. Ліст використав постать Мефістофеля у своєму творі для фортепіана — "Вальс Мефістофеля". К. Сен-Сан (1835 — 1921) написав симфонічний твір п. з. "Макабричний танок", а П. Дука (1865 — 1935) теж скомпонував твір для оркестри п. з. "Помічник чарівника" (за поемою Гете). Цей твір, між іншим, використав В. Дисней у першому широкоекранному фільмі в Америці "Фантазія" (1943). Тут виступає неслухняне відро, яке, черпаючи без перестання воду з криниці, грозить околиці другим потопом. Думаю, що Вальт Дисней, який є українського походження, був би радо позичив таке відро таборові "Сокіл" в Іст Четгем (1953). К. Дебюссі (1862 — 1918) створив симфонічний ноктюрн "Сирени", в яким співає жіночий хор без слів. Ідея сирен взята з «Одиссеї» Гомера. З російської музичної літератури приходить на думку твір для оркестри «Ніч на лисій горі» М. Мусогорського (1839 — 1881) (теж використаний Диснеем у вищезгаданому фільмі) — в якому стрічаємо ціле царство тьми з Люципером на чолі. Мусогорський є теж автором відомої сюїти для фортепіана "Образи з виставки", в якій перед-

остання частина "Хата баби Яги" дуже вдало передає образ страшної Яги і її чорного kota. З більших творів треба ще згадати балет П. Чайковського (1840 — 1893), «Спляча королівна», пронизаний елементом казкової фантазії, і цикл опер Вагнера (1813 — 1883) "Перстень Нібелюнгів", в якому карлики (Нібелюнги), посідаючи різні надприродні сили, роблять різні дива. Вони є власниками славної «шапки-невидимки», при помочі якої дають собі легше раду в житті. Сучасний композитор І. Стравінський (н. 1882), відомий своїм "супермодерним" стилем, має балет "Жар птиця", в якому виступає несамошитий "Чортячий танок".

В українській музиці стрічається чимало творів, теж здебільша опер і балетів, назви яких говорять самі за себе. Трапляються водевілі, як М. Вербицького (1815 — 1870) "Москаль-чарівник" та С. Гулака-Артемовського (1813 — 1873) "Ніч Івана Купала". Батько української музики М. Лисенко (1842 — 1912) загально знаний своїми операми та оперетами "Тарас Бульба", "Чорноморці", і "Наталка Полтавка", створив теж опери з незвичайним сюжетом та персонажами: це опери «Утоплена», «Ноктюрн» та менш відома «Відьма», якої він, на жаль, не закінчив. "Ноктюрн" — одноактова опера, в якій дія не виходить поза межі однієї кімнати і однієї ночі. Постаті з образів, які висять на стінах кімнати, нагло оживають, сходять на сцену і аж до ранку відіграють фантастичну дію. "Ноктюрн" недавно виконано в Нью Йорку під кер. І. Соневицького. П. Сокальський (1832 — 1887), перебуваючи в Нью Йорку, написав «Майська ніч» (за Гоголем). Передовий композитор хорової музики М. Леонтович (1877 — 1921), крім чисто вокальних творів, створив оперу "На русалчин Великдень", якої, на жаль, не закінчив. Б. Яновський (1875 — 1933) — це один із передових творців опери (написав 12). Його творами є опери: "Сорочинський Ярмарок" (за Гоголем), "Відьма" та "Вій". Яновський також є творцем симфонічної поеми "Вій", яку закінчив 1899 р. З композиторів останніх часів В. Йориш (1899 — 1945), знаний своїм балетом «Бісова ніч», що може рівняється американській "вайлд найт". Композитор часто виконуваної кантати "Б'ють пороги" (за Шевченком), П. Печеніг-Углицький (1892 — 1948) створив оперу «Відьма», яку виконано недавно в Нью Йорку (дир. І. Задорожний). Із сучасних композиторів В. Гомоляка (нар. 1914 р.) скомпонував у 1955 р. балет «Сорочинський Ярмарок», в якому маємо до діла із славним свинячим рилом, яке всюди пхається і сіє жах на забобонних селян. З інших сучасних творців треба згадати В. Балтаровича (творця оперети «Мефестіяда»), М. Вериківського (композитора опери "Вій", 1946) та М. Гозенпуда і його оперу "Лямпа Аладіна" (1947). Остання використовує кольоритний арабський фолклор, як напр., постать прегрубого "джіна", який зараз виконує кожне бажання того, хто його помасує. В. Кірейко (н. 1926) має недавно закінчену оперу "Лісова пісня", 1955) (за Л. Українкою). Балет такої са-

мої назви написав у 1946 році М. Скорульський (1887 — 1950), який є теж композитором симфонічної поеми "Кирило Кожум'яка" (1947). Оперу такої самої назви писав Є. Юцевич аж 5 літ, може тому, що новітній Кирило не має вже таких фізичних спроможностей. У списку творів М. Фоменка (1894 — 1961) знаходимо оперу "Івасик Телесик", побудовану на загально відомій казці про малого Івасика, якому вдалося зробити печеню з відьми. Чи признано йому за це іспит вмілості з куховарства — невідомо. В українській музиці, взагалі, відьми популярні, бо сам Я. Ярославенко (1880 — 1958), який створив мелодію до Пластового Гімну "Цвіт України", писав в роках 1916-22 оперу "Відьма", яку поставили у Львові 27. 5. 1922.

ст. пл. Р. Савицький

Студіюючи наш чудовий посібник «Життя в Пласті» (а я не сумніваюся, що ми всі його докладно вивчаємо!), ви напевно натрапили в ньому на згадку про наших славних попередників — кубанських пластунів. Коли хтось не звернув досі особливої уваги на цю згадку, хай тепер гляне на п'ятдесят четверту сторінку книжки та пошукає там таке речення: «Ми прийняли нашу назву від українських розвідувачів Кубанського козацтва, що їх звали «пластунами», бо нераз приходилося їм «пластатися» в прикордонних болотах, щоб непомітно підглянути ворога».

Чи не цікаво вам щось більше довідатися про кубанських пластунів, від яких ми перейняли не тільки назву, а й багато їхніх прикмет і звичок? Думаю, що так! Тому хочу подати вам у вашому гарному журналі дещо з того, що писали про кубанських пластунів українець Яків Кухаренко та американець Моріс Гіндус.

Перш за все, чи всі ви знаєте, хто це такі кубанські козаки й чому вони так звуться? Це нащадки наших запорізьких козаків. Як вам відомо з історії України, в 1775 році росіяни зруйнували славу Запорізьку Січ. Частина запорізьких козаків поселилася над річкою Кубанню, яку ви, будучи новачками, так часто згадували в своїй «Пісні жовтодзюбів» (пригадуєте собі слова: «...Від Сяну до Кубані лежить наш рідний край...»?). Через те, що земля, де вони поселилися (яка так, як і річка, звється Кубань) лежить над Чорним Морем, цих козаків звали спочатку Чорноморським військом. Тільки згодом прийняли вони назву Кубанського війська.

Чорноморські, чи як пізніше вони називалися, кубанські козаки були змушені воювати з кавказькими народами, й саме в цій боротьбі особливо прославили себе їхні розвідувачі — пластуни. При цій нагоді хочу згадати, що слово «пластун» — це старе козацьке слово; воно існувало вже тоді, коли була Запорізька Січ. На жаль, про запорізьких пластунів не знаємо багато. Відомо, що на Січі один з тридцяти восьми куренів називався Пластунівський — отже мусіли пластуни відігравати важливу роль в Запорізькому війську.

Життя кубанських пластунів дуже цікаво описав сто років тому, а точніше в роках 1861 і 1862, великий друг Тараса Шевченка, отаман Чорномоського війська і український письменник, Яків Кухаренко. Шкода, що на еміграції тяжко роздобути журнал «Основа», де Кухаренко надрукував свою розвідку «Пластуни» й інші твори. Якщо б комусь з нас вдалося його дістати, тоді варто б передрукувати їх в цілості.

Зате, коли в кого з вас удома є великий словник української мови Бориса Грінченка, хай пошукає в ньому гасла: «пластати», «пластувати» й «пластунство», при яких знайде такі цікаві цитати з друкованих в «Основі» творів Я. Кухаренка:

«Пластунами, кажуть, звались за те, що... все вешталось по плавнях, і як більше їм приходилось місити грязь, ніж ходити по сухому, сиріч (тобто — А. Г.) пластать, то й звались пластунами».

«Про Михайла була чутка, що він пластував у Чорномор'ї».

«Пластун не зна розкоші, не гаразд одіжний, поневіряється, а пластунства не кидається».

Подібні цитати можемо знайти, також, при деяких інших гаслах, наприклад, на рідковживане слово «бармуватися» (наслідувати когось) є такі приклади з Я. Кухаренка:

«Наші пластуни одягаються в черкеську одягу і, під їх бармуючись, запускають бороди, хто хоче».

«Пластун в плавні держить похід тієї звірини, під котру бармується».

— Ну, так — скаже хтось з вас — були колись козаки-пластуни, про них варто знати, але шкода, що їх тепер уже нема. Нема? І мені так здавалося, поки я не натрапив на видану в 1945 р. в Нью-Йорку книжку американського репортера Моріса Гіндуса «Козаки — історія народу-воїна».

Яке ж було моє здивування, коли я довідався з неї, що, навіть під пануванням російських большевиків на Кубані, пластунські традиції не то що не перезелися, а навіть відродилися під час останньої російсько-німецької війни.

Правда, Кубанського війська сьогодні вже нема, бо його знищила Росія. Але коли ще навіть у 1944 році американський репортер міг зібрати на місці стільки інформації про козацьке пластування, то напевно жили тоді ще, а, може, ще й досі живуть на Кубані нащадки українських пластунів, що про них писав колись Яків Кухаренко.

Про кубанських пластунів Гіндус довідався випадково: переглядаючи в 1944 р. російські га-

зети, він натрапив у них на згадку про те, що на Кубані росіяни підготовляють шкільних дітей до партизанської війни з німцями й учать їх, між іншим, повзати «по-пластунськи» (це слово, а далі слова «пласт» і «пластун» подає він по-українському!) Коли ж Гіндус питав внайомих росіян, що означає слово «по-пластунськи», ніхто не вмів йому його пояснити. Аж на Кубані довідався він не тільки про значення цього слова, але й про багато подробиць про кубанських пластунів. І хоч він у своїй книжці вважає їх росіянами, а не частиною українського народу, згадка про них нам — пластунам настільки цікава, що її подаю тут по-українському:

«...Саме кубанські козаки винайшли й удосконалили повзання та дали йому цю назву («по-пластунськи» — А. Г.). Вона походить від слова «пласт» — шар землі. Повзати «по-пластунськи» — значить повзати, як шар землі, а «пластун» — це козак-піхотинець, який вивчив це уміння. Коли він у цьому спеціаліст, то може годинами повзати або лежати в багні, в болоті, в очереті, в чагарнику чи у високій траві, деколи по шию у воді або в талому снігу, не зраджуючи своєї присутності, ані не викликаючи підозріння у ворога, який тудю тиняється або женеться учвал. Такий вояк є знаменитим розвідувачем і спочатку головним заняттям «пластуна» була розвідка.

З часом козак розвинув свої здібності. Швидкий і прихований, як гадюка, він діставався до ворожого вартового або артилериста й завдавав йому фатального удару. Виглядало це так, наче б це зробив невидимий дух. Такий нечутний і невидимий був «пластун», що той, на кого він напав, навряд чи знав, що сталося.

Граната була улюбленою зброєю «пластуна». Він умів її кидати. Та це не була його єдина зброя. Маючи на собі козацьку «черкеску» (вільний чорний плащ), відомий кавказький капелюх чи козацьку баранячу шапку і чоботи із свинячої шкіри, він носив, крім прив'язаного до пояса чайника й сухарів, рушницю з загвинченим коротким багнетом і козячий ріг з порохом. Як захований стрілець, повзун, спостережник і підслухач, «пластун» міг проколоти, застрілити або гранатою вбити ворога чи зловити його «арканом» (лясо з кінського волосся). Лежачи як «пласт», він уживав цього ковбойського способу проти вершника, який його атакував, і проти настороженого чи ненастороженого вартового. Він міг задушити свою жертву або взяти її в полон і добути в неї языка, тобто інформації.

«Пластун» плакав не тільки спеціальні фізичні, але й такі ж розумові прикмети. Він став гострим спостерігачем природи. Рій комарів, який піднісся вгору, або кажан, що літав безладно, говорив йому про присутність людини. Те саме було, коли закричали ворони або інші птахи, зашарудили дерева або захиталися кущі. Він мав відкриті очі й вуха на все, що видно й чути в природі. Він посувався так, щоб сховати або сфальшувати сліди своїх ніг. Він навчився йти взад, повертаючи голову тільки так, щоб бачити напрям своєї ходи. Про-

те, чи робив він це на короткій чи на довгій віддалі, докладав не менших зусиль, ніж при «пластунському» повзанні.

Він розвинув нові методи порозуміння з товаришами — козаками, що мали те саме або інше, ніж він, завдання. Він навчився кумкати, як жаба, крякати, як ворона, вити, як вовк, і хрюкати, як свиня. Він наслідував звуки інших птахів і тварин. Кожний такий звук про щось повідомляв.

«Пластун» перш за все, був людиною незвичайної сили, витривалості й терпеливості. Він знав самотність і нестаток. Він не лякався пригод і небезпек. Він завжди добре знав, які непередбачені сутички його чекають й як йому тоді боротися. Він завжди був готовий скористатися всим навколо себе: кліматом, тереном, рухом або звуками природи — щоб заатакувати ворога, за ним слідкувати, зробити на нього засідку та вхопити його швидко й безшумно, де тільки це можна було зробити. Він тероризував ворога й казав лякатися боліт, ставків, річок, високої трави й кожної топографічної чи ботанічної ситуації, в якій міг діяти цей козацький піхотинець.

Ось чому «пластун» — це не винахід згори й не наслідок експериментів або наказів російського генерального штабу. Спосіб ведення війни, що його він символізує, — це вислід козацького бойового досвіду на Кубані.

Читаючи такі похвали на адресу українських кубанських пластунів у книзі неукраїнця, можемо бути за них тільки горді. Одночасно радіємо, що належимо до організації, що перейняла від них їхню назву, традиції й досвід.

Пл. сен. А. Гладилевич

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

- 1. 10. 1187 Помер князь Ярослав Осмомисл
- 7. 10. 1253 Коронація князя Данила в Дорогичині на галицького короля.
- 12. 10. 1624 Запорожці здобули Царгород (Істамбул)
- 14. 10. Сяго Покрови Пресвятої Богородиці, яке зрочисто святкували українські козаки, стрільці, повстанці. У наші часи відзначаємо цей день щорічно, як свято українських збройних сил.
- 29. 10. 1794 Помер найбільший український філософ Григорій Сковорода.

З ІСТОРІЇ ШАХІВ

Чи не найбільш поширена гра в світі, це шахи. Для своєї розваги люди поведували багато ігор, одні з них тривали довше, другі забулися швидше, одні тільки шахи втрималися майже 5,000 літ і мабуть будуть існувати так довго, як довго буде жити людський рід. Це гра шляхетна, що не впливає на низькі інстинкти людини, а промовляє до її розуму. Через те іноді називають її «королівською грою».

Початки шахів губляться в далекій давнині. Приписували її різним народам, як ось грекам, римлянам, вавилонцям, єгиптянам, персам, індійцям, арабам, а навіть пра-мешканцям української землі, скитам. Зв'язували її з такими іменами, як біблійний Яфет, король Соломон, вавилонська королева Семіраміда і грецький мудрець Аристотель.

Сама назва «шахи» походить від перського слова «шах», цебто король, і це наводило на думку, що гра та зродилася в Персії. Однак найновіші дослідження вказали, що її початків слід шукати в Індії, де вона znana була від непам'ятних літ, звідти перейшла до Персії, правдоподібно в VI ст. по Христі, а з Персії через арабських завойовників

— до Європи. Старий індійський манускрипт говорить, що гру цю винайшла жінка короля Цейлону Раван, щоб дати йому розвагу в часі облоги столиці ворогами. Інша знову теорія каже, що шахи впровадили в життя буддисти, щоб протидіяти воєнним настроям, відвертати увагу людей від війни.

Першу писемну згадку про шахи находимо в арабського подорожника Масуді з року 950 по Христі, того самого, що описував теж Україну. Коли шахи появилися в Європі, трудно окреслити. Залишилися легендарні оповідання про те, як франконські королі сварилися із своїми дворянами над грою в шахи, є згадка про те, що візантійська цесарева Ірина послала цесареві Карлові Великому в подарунок прегарні шахи з дорогіших каменів, та все це вістки неперевірені. Правдоподібно шахи поширилися в Європі через італійців та еспанців, цебто тих народів, що жили в безпосередньому сусідстві до арабського світу. Дехто думає, що шахи привезли до нас хрестоносці, навчившись цієї гри на сході, однак, зберігся лист з року 1061, отже ще з-перед хрестоносних походів, де вже говориться про шахи. А саме: кардинал Остії звітує там папі Олександрові, що мусів покарати одного з єпископів за те, що він занедбував свої духовні обов'язки і занадто віддавався грі в шахи.

Увага! Увага!

На підставі рішення Головної Пластової Булави (ГПБ) кожний пластун-юнак і кожна пластуниця-юначка зобов'язані передплачувати свій журнал «Юнак». Провірте, чи всі члени Вашого гуртка заплатили вже передплату за 1964 р. — 4.00 дол.!

Що мені робити?

Ось недавно зустрів я в таборі старшого юнака, який за рік кінчатиме середню школу («гай скул»). Питає він мене: «Що мені робити після закінчення школи? Чи шукати працю, чи йти далі вчитися?» Здається, багато з Вас, дорогі Друзі й Подруги, в цьому самому становищі: за рік кінчатимете середню школу, а що тоді?

Деякі з Вас вже вибрали собі свій життєвий шлях, вже знають, що їм робити. Та для більшості — це велика проблема. І ось хотів би я з Вами, мої читачі, поділитись моїми власними думками відносно цієї справи, бо ж ще недавно і я був в цьому самому скрутному положенні, сам не знав, що мені робити. Але дістав я пораду від одного старшого пластуна; за цю пораду буду йому вдячний ціле моє життя.

Ось, що сказав він мені: «**За всяку ціну іти на студії!** Вчися, набирай знання, скільки лиш зможеш! Це важне і для тебе самого і для твого народу!»

Розумна це була порада — тоді я цього ще не розумів, але тепер мені це стало так само-розуміле! Багато є причин, чому треба студіювати, ось кілька з них:

1) Ті, що закінчили студії, заробляють більше. Статистика, зроблена американським урядом показує, що ті, які закінчили хоч 4 роки коледжу, заробляють протягом свого життя на яких \$250,000 більше, ніж ті, що нічого не закінчили!

2) Ті, що закінчили студії мають цікавішу працю. Чим вищі студії Ви закінчите, тим більше вдоволені будете із своєї праці. Багато цікавіше бути науковцем, лікарем, адвокатом, інженером, ніж бути звичайним фабричним робітником, робити одне й те саме щодня і щодня... Майже всі найцікавіші праці в світі відчинені лише для тих, що мають вищу освіту. Як хтось з Вас хоче бути астронавтом, чи агентом ФБАЙ, чи журналістом, чи археологом на експедиції в далекіх джунглях — все одно: наука, це для Вас магічний ключ, без якого дуже тяжко відчинити будь-які двері.

3) Навіть, якщо хтось з Вас не має амбітних планів, навіть якщо планує провести життя спокійно в якомусь б'юрі, все таки Ваше життя буде повніше і цікавіше, якщо Ви замолоду одержите якнайбільше знання. Вам відкриються нові світи, нові зацікавлення, зможете зрозуміти все навколо себе краще: чи то книжка, чи концерт, чи щоденні новинки зі світу.

4) Не лише Ваше життя буде цікавіше, але Ви будете цікавіші для других людей. Ви зможете інтелігентно говорити про це і про те, Вас будуть більше слухати, з Вами більш людей захоче розмовляти, і Ваші товаришки й товариші приймуть Вас краще.

5) Для тих, що набудуть знання, для тих, що закінчать студії — майбутність відкрита. Тих же, що не набудуть замолоду пожиточного знання, кожної хвили може замінити машина. Ми живемо в віці автоматизації, в віці, коли різні машини-комп'ютери щораз то більше замінюють людей в фабриках, бюрах, тощо. Сьогодні будують машини, які можуть робити майже все — але ніколи не буде машин, які б замінили творчу, людську працю. Тому, чим більш інтелектуальна, творча буде Ваша праця, тим менша можливість, що Вас колись замінить машина і Ви зостанетесь без праці, на безробітті.

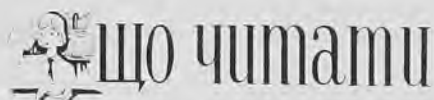
Ці всі причини, це особисті причини — які показують Вам, що Ваше життя буде краще, щасливіше, якщо Ви підете на студії. Та найбільш переконливим чинником є те, щоб для нашого народу, для України Ви й всі Ваші товариші чи товаришки набирали якнайвищу освіту.

6) Бож найбільшим завданням нашим тут, у країнах нашого поселення, є ширити правду про нашу Батьківщину, здобувати приятелів для України. А хто ж має найбільший вплив в світі? Не бідні люди, чорноробочі, а люди інтелігентні, освічені, з відповідним становищем і значенням в світі, з відповідними матеріальними і духовими засобами. Україні треба людей, які щось значать; лиш вони зможуть зробити для нашого народу ту працю, яку нам треба зробити.

Тож — не вагайтеся, мої Друзі! Якщо маєте лиш якінебудь можливості, ідіть і вчіться, набирайте якнайбільше знання. А можливості є майже кожний, хто хоче, може вчитися. Одному буде важче, другому легше, в одного умовини більше сприятливі, в другого менше. Але — якщо лиш **хочете**, то напевно зможете, як би то тяжко не було...

В наступній нашій гутірці подам Вам декілька практичних порад, як дістатись на студії, як приготувитись до них, де дістати грошей на них, тощо. А якщо маєте якісь запити — пишіть!

Друг Крук

ТРИЛОГІЯ Б. ЛЕПКОГО

Богдан Лепкий пише дуже гарним і цікавим стилем. Це є одна з причин, чому його історична трилогія є така цікава.

МОТРЯ

В перших двох томах трилогії ми пізнаємо Мазепу і старшин, як наприклад: Орлика, Апостола, Войнаровського і Чучкевича. Пізніше також Кочубеїв, Василя Кочубея, доброго, але не сильного чоловіка, його амбітну, але безсердечну жінку та його доньку Мотрю, похресницю Мазепи. В деталях пізнаємо історію тих часів, а між тим дивний характер Мотрі, яка любить гетьмана. Також пізнаємо Чучкевича, який любить Мотрю, але далі служить гетьманові хоч знає, що Мотря його не любить.

Бурхливі ці часи, а спеціально бурхливі для Мотрі, яку мати хоче замкнути в монастирі. Втеча Мотрі до гетьмана в Бахмач, її дні в товаристві гетьмана кінчаються тим, що вона рішає за дла добра справи його покинути.

НЕ ВБИВАЙ

Далі обертаються сторінки історії, зближається війна Швеції з Росією. Мазепа знає, що є лише одна дорога для України — союз із Швецією. Але він мусить бути певний, що і старшини цього хочуть. Тим часом знаходяться різні зрадники, які роблять доноси до царя Петра на гетьмана.

Важкі це часи великих змін і трагедій. Мотря таки виходить заміж за Чуйкевича, а її невгнута

мати далі думає над упадком гетьмана. І сталося те страшне, неминуче: сам генеральний суддя послав донос на гетьмана. Але цар Петро потребував гетьмана і Кочубея засудив на смерть. Велике діло не пропало і Мазепа перейшов на сторону Шведів.

(За журналом юнацьких куренів з Клівленду «Пролом»).

ДО СОНЦЯ, ДО ВОЛІ

(Мандрівка юности, написала Галя Лагодінська, видавництво М. Денисюка, Чікаго, 1960)

Четверо молодих студентів мандрують по горах Карпатах під час своїх вакацій. Двоє з них — Оксана й Роман щойно відкрили собі свою любов і дуже щасливі. Роман має виїхати ще на рік до Відня кінчати студії медицини. Та раптом Романа щось дуже вразило: однієї ночі його Оксана виходить з хати з невідомим молодцем. Тепер він пригадав ще якісь незрозумілі розмови Оксани з другими. Як йому на це реагувати? Його вимріяна, найкраща з усіх Оксана зраджує його?

Роман дуже пригнічений, але його приятель вияснив в чому справа: Оксана є членом українського підпілля. Під час вакацій вона запримітила, що хтось зрадив їхнього приятеля. Тож коли довідалася, що ворожа поліція його шукає, мусіла вивести з хати і, «граючи ролю залюбленої», рятувала друга.

Л.

ЧИ ВИ ВЖЕ ЧИТАЛИ?

І. Багрянний: ТИГРОЛОВИ. Цікаві пригоди в лісах Далекого Сходу Азії — полювання, тощо. (Читачі «Юнака» вже мали нагоду познайомитись з уривком цієї повісті).

І. Багрянний: БУЙНИЙ ВІТЕР. Ще одна цікава повість автора «Тигроловів».

Д. Гуменна: ВЕЛИКЕ ЦАБЕ. Повість з часів Трипільської Культури в передісторичних часах в Україні (читачі «Юнака» мали нагоду читати уривок і цієї повісті).

Ф. Дудко: ВЕЛИКИЙ ГЕТЬМАН. Історична повість з козацьких часів.

Л. Івченко: РІК 2245. Фантастична повість майбутнього.

Н. Королева: ПРЕДОК. Наталена Королева (про яку можете читати в цьому числі «Юнака», розказує про своїх предків в королівській Іспанії тощо. Дуже цікаві пригоди!

С. Лагодинська: ДО СОНЦЯ, ДО ВОЛІ. Пригоди групи молодих людей на відпустці в Карпатах; вони є членами таємної підпільної організації, що веде їх до різних небезпечних пригод.

С. Ломацький: У ГОРАХ КАРПАТАХ. Оповідання і новелі з життя Гуцульщини, додано теж опис Гуцульщини. Окреме видання для молоді.

С. Любомирський: ПЛЕМ'Я ВОВКІВ. Фантастична повість з життя українських повстанців.

О. Мак: ЧУДАСІЙ. Цікава повість з недавнього минулого в Україні.

О. Мак: ЖАІРА. Пригодницька повість в двох томах, в якій описано незвичайні події з життя південноамериканських індіан. Кохання молодої індіанки.

О. Назарук: КНЯЗЬ ЯРОСЛАВ ОСМОМИСЛ. Історична повість з княжої доби.

М. Остромира: ПОДАЙ КЕРМУ. Історична повість про княгиню Ольгу.

У. Самчук: ЮНІСТЬ ВАСИЛЯ ШЕРЕМЕТИ. Пригоди молодого гімназиста.

Я. Сосенко-Острок: ОЛЯ. Романтична повість про любов однієї дівчини до двох мужчин, які через збіг обставин опиняються в рядах ворожих армій.

Ю. Тис: ЗВІДУН З ЧИГИРИНА. Історична повість з часів козаччини.

Л. Храплива: ОТАМАН ВОЛЯ. Повість з теперішніх часів з життя молоді на еміграції в Америці і їхні зв'язки з повстанцями в Україні.

Б. Чехут: РІДНИМИ ПЛЯЯМИ. Короткі веселі оповідання з пригод українських пластунів під час мандрівок по Карпатах.

ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА?

1. питання:

Які найважливіші твори написав Т. Шевченко в роках 1838—1843?

2. питання:

У якому творі є такі слова:

«Чи є що лучче, краще в світі

Як укупі жити

З братом добрим добро певне

Пожить, не ділити»

3. питання:

Які знаєте дві-три народні пісні на слова Т. Шевченка, поширені між нашим народом? (Подати лише перший рядок.)

4. питання:

У якій поезії знаходимо найбільше даних, що їх вжив Т. Шевченко з грецької мітології?

5. питання:

Подайте назви трьох поезій Т. Шевченка, у яких зображено жахливе життя українських кріпаків?

П. О.

Книги — морська глибина,
Хто в них пірне аж до дна
Той, хоч і труду мав досить,
Дивнії перли виносить.

(І. Франко)

Табори на „Пластовій Січі”

“Скобине гніздо” пластунів і пластунок східних провінцій Канади, а зокрема станиці в Торонті — це велика пластова оселя над озером Онтаріо, відома під назвою “Пластова Січ”.

Кажуть, що слово “Січ” походить від “сікти”, рубати. Запорозька Січ — це передусім укріплення і забудовання із січеного дерева. Так бодай пояснює дехто цю назву козацького “гнізда” на Дніпрі.

А наша Пластова Січ має теж подібне виправдання своєї назви: від 1953 року пластуни щороку теж “січуть” менші і більші дерева у своєму лісі на різні таборові споруди, пластунів січуть немилосердно комарі і безуспішно намагаються переконати пластову братію до... ношення довгих штанів.

Ось тому й назва “Січ”. Уперше довелося мені пізнати Пластову Січ влітку 1953 року, учасникові міжкrajового вишкільного курсу морського пластування. Головною точкою уваги тодішніх учасників табору, що примістився над озером, подалік від головного будинку, була криниця, з якої доводилося носити воду до пиття.

Тоді пластове життя, як теж і увага гостей, зосереджувалася на побережжі і самому озері. Вода в ньому була тоді тепла, а на хвилях гойдався “Оріон” — пластовий вишкільний моторовий човен, на якому ми вітали теж і достойних гостей, між ними посла, а теперішнього провінційного міністра Івана Яремка.

В наступних роках пластуни звернули увагу на розлогі поля і ліси по обох боках залізничного шляху, що протинає оселю. Табори юнаків ніколи не відбувалися в наявних будинках або новозбудованих куренях. Їх уживало новацтво.

Юнаки й юначки розташовували свої табори під шатрами, на різних місцях цієї осілости так, що тепер вже важко знайти такий пригожий до таборування куток на Пластовій Січі, де ще не відбувався досі юнацький табір.

У часі тих численних таборів юнаки посікли не одне дерево на різні потреби, зокрема в 1957

році, коли треба було підготувати різні споруди для міжкрайової ювілейної пластової зустрічі з нагоди 45-ліття Пласту, у якій брало участь приблизно 1000 пластунок і пластунів з Канади і США і двісті стільки гостей. Поміж різними достойними церковними і світськими гостями вітали ми також і Основоположника Пласту Дрота і Начального Пластуна Сірого Лева та багатьох чільних пластових провідників. Декотрі з побудованих споруд із цієї нагоди збережені донині.

На сьомому з черги юнацькому таборі, що в честь і пам'ять 1-шої Української Дивізії з часів 2-гої світової війни називався "Золотий Лев", мені довелося бути разом із колишніми звичайними таборовиками членом таборової булави. Взявши собі до серця козацьке прислів'я — "терпи, козаче, отаманом будеш", тепер ми — недавні ще юнаки — творили провід табору, вели пластовим шляхом наших молодших друзів.

І знову гупотіли сокири, скрипіли линви при розбудові табору. Знову підлітав високо на шоглу блакитно-жовтий прапор, гучали слова команди, лунали співи й веселі вигуки юнаків. Знову відбувались численні змагання, кипіла юшка в таборовій кухні і лунав радісний сміх.

Слухали знову юнаки при ватрі "про славу минулу", снували "мрії гарячі", а комарі знову "сікли", карали здорово пластунів за... короткі

Січовик

Модель каплиці св. Володимира Великого на "Пластовій Січі", в якій під час таборового сезону відбуваються богослужби для пластуництва наших обидвох віровизнань. Плян каплиці виготовив архітект пл. сен. Ігор Стецюра, а будову перевів пл. сен. Андрій Тершаковець. Кошти каплиці, збудованої в гуцульському стилі, становлять понад 3.000.- дол. Цей модель виконав архітект І. Стецюра при співучасті юнаків гуртка "Морські Орли" з 5-го кур. УПЮ-ів ім. Т.Чупринки в Торонті.

23 серпня ц.р. відбулося благословлення каплиці св. Володимира Великого при участі понад 250 новацтва і юнацтва, та понад 500 гостей, головно батьків пластової молоді. Благословлення довершив торонтський єпископ Кир Ісидор Борецький у сослуженні пл. сен. о. Вол. Івашка, пластового католицького капеляна о. Вол. Жолкевича, о. Лева Садовського, ЧСВВ, і з прияві пластового православного капеляна о. Степана Гуцуляка.

Дорога Подруго!

Мене досить дивче, коли мої батьки та інші старші люди, замість називати когось по прізвищу чи по імені, звертаються за титулом. Це смішно виглядає, коли жінку інженера називають «пані інженерова», а часами навіть так адресують коверти. Деякі навіть ображаються, якщо до них так не звертатися. Мені це дивно. Що Ти на це скажеш?

К. М-ин

Дорогий К.!

В деяких країнах Європи є такий звичай, щоб людей титулувати і в приватному житті (так, як тут титулюється тільки докторів, священників, професорів та політичних чинників, як президент чи сенатор). Якщо ти розмовляєш зовсім не в професійних справах, то не є кінцевим звертатися за титулом; це зокрема незручно і непотрібно, коли в товаристві є особи без титулів.

Зворот «прошу пана Х» є також зовсім коректний. Проте, зовсім непотрібно називати дружину професора «пані професорова» і т. д., бо вона за нього до школи не ходила, то ж також звертайтеся «прошу пані Х».

Твоя Дада

Дорога Подруго Дадо!

Недавно мої батьки справляли мені «уродинове прийняття». Там була одна моя товаришка, У. Незабаром будуть У. уродини. Я хочу знати, чи я повинен щось їй купити (і що), бо я дістаю від неї дарунок.

Юр. Зажурений

Дорогий Зажурений Юр.!

Справа дарунку залежить від того, чи Ти є запрошений до У. на уродини. Якщо вона їх не справляє, то зовсім правильно є поздоровити її телефоном, усно чи карточкою. Якщо вона Твоя дуже близька товаришка, то можеш принести їй китичку квітів. Якщо Ти запрошений на прийняття, то повинен щось із собою принести. Дарунки не повинні бути дорогі; квіти завжди є на місці і завжди справляють усім дівчатам велику приємність. Якщо хочеш щось інше, то купи їй гарну українську книжку чи пластинку. Книжка є дуже гарною пам'яткою. В ніякому випадку не купуй їй щось з одягу (як запитуєш далі в листі).

Подруга Дада

«Чи маю всі запрошення приймати?»... «Чи кінечно всюди бути?»... Так нерозпитували мене юначки з мого гуртка. Тут приходить справа відмови та справа «популярності». Деякі дівчата думають, що метою їх молодості є — бути «популярною» — себто всюди із всіма бути. Це гарно мати велике товариство, але... Це «але» таке: чи Ти завжди в нього задоволена? Чи нероз не соромно Тобі, що Ти з ними? Нероз жалієш, що не відмовила, та не знала як...

В багатьох випадках добре триматися засади «або щось добре, або взагалі нічого». Так часто і в справі товариства. Краще перескідати вечір при книжці, замість бути в товаристві, яке Тобі нецікаве, яке Тебе нудить, а навіть соромить, де будеш весь час думати «ех, краще б було дома бути». Це відноситься до великих груп і малих.

Тому при виборі товариства на один вечір чи на довший час, завжди перевір, чи не будеш потім соромитися, що Ти з ними була. Перевір, чи коли Ти з ними, то проводиш час так культурно, щоб Тебе потім сумління не турбувало...

Це саме з приятелями — Ти повинна з ними мати щось спільне, щось позитивне від них скористати, а вони від Тебе.

Недавно я говорила з кількома пластунками про пластунок, а точніше, що їм подобається в пластунок. Вони всі погоджувалися в цьому: юначки часто хочуть вдавати старших пань, або хоч таких, що вже мають понад двадцять кілька років. Хлопцям не подобається, коли дівчата за багато вдягаються, мов на бал, тоді коли їм більше підходить молодечий, спортовий стрій. Дівчата, які багато малюються, виглядають мов балерини з «Лебединого озера», а не молоді, цікаві товаришки. Часом до школи деякі так малюються, мов старші на бал. Також зачіски такі претенсійні, що звертають увагу всіх. І тут вони всі підкреслили, що часто хлопці звертають увагу на таких дівчат, що мають «кричачі» зачіски та строї, але не тому, що хлопці ними захоплюються, чи подивляються. Вони дивляться тоді на них, мов на цікаве видовище. Спортово вдягнені, скромно вживаючи косметик, дівчата частіше задержують свій молодечий чар. Очевидно, вечірні імпрези, бали вимагають іншого строю. Та, загалом, коли хтось має 15 років і ходить на превишних заках, вимагують, «аж кричить», то виглядає більше комічно, ніж захоплює.

Лаку

ЗАГАДКИ

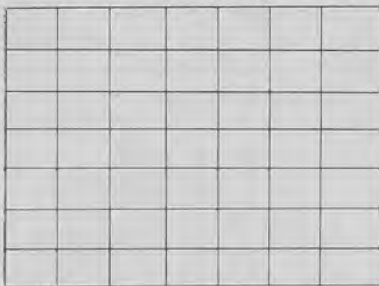
В сьогоднішнім числі розпочинаємо наші другі "перегони загадок". Цим разом вони триватимуть тільки протягом трьох чисел; в кожному з цих трьох чисел "Юнака" будуть подані загадки, за відгадання яких діставатимете відповідні точки. Хто назбирає за цих три місяці найбільше точок, одержить гарні нагороди!

Розгадки загадок з цього числа слід посилати на адресу редакції "Юнака" найпізніше до дня 1-го листопада цього року. Розгадки будуть подані в числі за грудень.

А тепер — до бігу готові! — гоп!

1. Хрестиківка

Зброя давнього піхотинця
Прилад до злету з висоти
Інакше нежонатий
Іти повільним кроком
Вперто іти до мети
Те, за що хватаємо меч
Слово з другої строфи Шевчен-
кового вірша "Садок вишневий
коло хати".
По перекутні (діагоналі) прочи-
таємо назву гір в Україні.

За розгадання цієї загадки одержите 70 точок.

Подав Дедьо Юра

2. Великий шлях

На шахівниці: почніть іти на білому полі в одному куті. Проводить лінію діагонально тільки по білих квадратах. По кожному білому квадратику можна переходити тільки раз. Проведіть лінію так, щоб вона проходила по кожному білому квадратику, а кінчалась в білому квадратику, діагонально протилежному до того квадрата, звідки ви почали.

За розгадання цієї загадки одержите 50 точок.

Подав ЮП

3. Загадка з монетами

На столі лежить 6 монет, як показано на рисунку. Перекладіть **одну** лише монету так, щоб ми дістали два ряди монет, по 4 монети в кожному ряді (один ряд вертикальний, другий горизонтальний).

За розгадання цієї загадки одержите 40 точок.

4. Чотири з п'яти

На столі лежить 16 сірників, як показано на рисунку. Перекладіть **лише два** сірнички так, щоб замість 5 квадратів ми мали лише 4 квадрати. Всі сірники мусять бути в якомусь квадраті — хоч одному!

За розгадання цієї загадки одержите 40 точок.

5. Рахункова ломиголовка

Брат і сестра одержали від свого батька пачку цукерок. Не числячи їх, поділились ними. Тоді перерахували. Каже сестра до брата: "Дай мені ще дві цукерки, тоді будемо мати порівному".

На те каже брат: "Ні, ти мені дай дві цукерки, тоді я буду мати два рази більше цукерок, ніж ти!" По скільки цукерок мали брат і сестра?

За розв'язку цієї проблеми одержите 30 точок.

Увага! Увага!

«Юнака» треба не лише **передплачувати**, але й докладно **читати**, до нього **дописувати**, **приєднувати** йому **передплатників** і збирати **пожертви** на його **пресфонд**.

● Доки кожному книжку треба було переписувати рукою, книги були дуже дорогі і мало хто міг дозволити собі на те, щоб купити хоч одну книжку! Винахід друку зробив книжку доступною для всіх. Першим друкарем в Європі вважають німця Гутенберга, який в році 1456 випустив в світ свою друковану Біблію. А вже в році 1491 появились на світ перші друковані книжки (церковнослов'янською мовою) кирилицею для українських читачів. (Про це ширше написано в цьому числі, в статті «Перші черенки кирилицею»).

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК

для Ваших подруг і друзів з приводу їх дня народження, іменин, різдвяних свят чи інших подібних нагод — це

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА "ЮНАКА"

Вашим друзям чи подругам, а навіть і незнайомим, зробите справжню приємність, коли заперенумеруєте для них "Юнака". За 4.00 дол. вони одержуватимуть від Вас щомісяця впродовж цілого року милий дарунок — наш журнал. Він буде дуже побажаним зокрема для тих, що живуть у місцевостях, де нема більшого українського середовища, де нема української молодечої організації, ні рідної школи, ні навіть рідної церкви. Тоді "ЮНАК" буде для них, може, ЄДИНИМ ЛУЧНИКОМ З УКРАЇНСТВОМ.

Крім того такий дарунок варто робити для зразкових, але незаможних юнаків і юначок, що самі не можуть собі заперенумерувати "Юнака". Наша адміністрація має адреси таких друзів з різних країн світу. Чекаємо на жертводавців!

У попередніх числах "Юнака" було вже проголошено 17 дарункових передплат: 6 з Торонта, 3 з Нью-Йорку, 2 з Чикаго, а по одній з Асторії, Едмонтону. Філадельфії, Трентону, Сідар Гров і з Нью-Брансвік. Тепер подаємо дальші зголошені дарункові передплати: Проф. Лев Коваль з Монреалу дві передплати для юначок з Монреалу. Ст. пл. Тит Геврик, СМ, Ньюарк, дві передплати для учнів Української Папської Малої Семінарії в Римі. Михайло Сергійчук, Торонто, для юначки в Гіббінг, США. Пл. уч. Оля Гарас, Ст. Кетеринс, для юначки в Австрії. Пл. сен. Вол. Пилишенко, Рочестер, для юначки в Грімзбі, Канада. Разом сім нових дарункових передплат. Разом з попередніми (17) досі зголошено 24 дарункових передплат. — Подруги і Друзі! Кожна і кожний з Вас має нагоду і можливість зголосити таку одну дарункову передплату. Тим Ви зробите подвійне "добре діло": придбаєте нового передплатника і причинитесь до розбудови нашого журналу! Отже?... Хто черговий?!

ХРОНІКА

НАШ ТАБІР — «ДО ВИСОТ»

Таборування наших юначок з Торонта відбулося в серпні ц.р. на Пластовій Січі біля Грефтону. Тут дуже просторо і різноманітно. В садку стоїть уже каплиця св. Володимира, дуже оригінально збудована, в гуцульському стилі. На Пластовій Січі ми почуваємося завжди дуже вільно. Це наче клаптик України.

За лісом, на поляні, розташувались три курінні табори наших юначок: "Тіні забутих предків" (табір 12 кур. ім. О. Теліги). "Заворожений ліс" (табір 10 кур. ім. О. Косач) і "До висот" (табір 4 кур. ім. Л. Українки). Тут ми далеко від гуркоту машин, димів і душного міського повітря. Здається, що все довкруги радіє разом з нами.

Сонце світить ясніше, і вітер щось хоче сказати, граючись гілками дерев. Однак, прислухуватися до вітру і спостерігати красу природи в нас спочатку не багато часу, бо нам самим треба організувати табір і подбати про кожну найменшу річ. Зате пізніше використовуємо теплі пополудні на пляжі, а зор'яні вечори на ватри, співаючи пісень до пізньої години. На жаль, вимріяна погода довго не триває. Настають захмарені, дощові дні, хоч і це не перешкоджає нашій активності. Пісня весь час лунає, проходять спортові заняття, теренові ігри і відбуваються прогулянки.

В другому тижні таборування наш курінний табір "До висот" організував мандрівку для старших гуртків. Наша мета: двадцять п'ять миль від табору, озеро Райс Лейк. З наплечниками вирушаємо в дорогу. Піснюю прощаємо решту подруг, що залишаються у таборі. Дорога далека, наплечники важкі, але ми бадьоро йдемо до нашої цілі. Не зважаючи на втому, будемо пластовий вогник, і довго в ніч лунає українська пісня серед зовсім чужого оточення.

Другий день мандрівки призначений на відпочинок. Використовуємо його на ігри, купіль і їзду на конях. Третій день мандрівки пройшов на поворот до табору. Дощова погода і хмарний день. Ми розвеселяємо себе жартами і повертаємося до табору з гордістю, що виконали наше завдання.

Цьогорічний табір і триденна мандрівка залишаться надовго у нашій пам'яті. Хоч багато нового і цікавого ми пізнали та навчилися, проте бажаємо в майбутньому пізнати ще більше, їдучи за гаслом нашого цьогорічного табору "До висот", за словами патронки нашого куреня Лесі Українки: "Буду шукати сама, де дорога моя".

пл. уч. Марійка Лучків
гурток "Стокрил", 4 кур. УПЮ-ок
ім. Лесі Українки в Торонті

НАШ ТАБІР — «ЗАВОРОЖЕНИЙ ЛІС»

Казкове довкілля нашого курінного табору: ліс, природа мають на мене чарівний вплив. Не раз в таборі я міркувала про багатства матері-природи літньою порою,

спостерігала її красу впродовж цілого таборового дня. У кожній порі дня і ночі приговорює до мене природа із усіх сторін. Часто вечірньою порою у шатрі перед сном пригадую собі, чим впродовж дня чарувала вона мене сьогодні.

Вранці сходить сонце та заглядає з-поза високих туй на поляну серед лісу. Тихий шелест гіллячок туй творить гармонію із щебетанням цвіркунів. Усе це нагадує казку та романтичні оповідання.

Далі стрічаємося з природою впродовж цілого дня. Знову сонце грає велику роль у створенні моєї сценки. Але тепер я бачу розбуджену природу. Перед моїми очима мурашки, бджілки чи якісь скакунці. Всі вони щось роблять і чомусь поспішають.

Вечірня пора має теж свої особливі чари. Хто ж може забути запах польових квітів, туй і сосон? Чи, може, луна затишного співу не долітає до глибини нашої душі?

Не можна поминути і чарівницькі ночі. Вона прегарна у своїй чорній сукні, прикрашеній зірками. Нічна пора, то царство княгині краси, зокрема коли сам князь-місяць виходить їй назустріч. У таку чарівну, зоряну ніч справді можна повірити, що наш ліс — заворожений.

Мурко

10 кур. УПЮ ок ім О. Косач, Торонто

НОВЕ ТРИПІЛЛЯ

"Тіні забутих предків" — це назва табору 12-го куреня юначок ім. О. Теліги з Торонта на Пластовій Січі біля Грефтону, що відбувся в серпні ц. р. В ньому взяли участь 24 юначки, звязкова куреня і дві подружки-впорядниці.

В перших днях таборовички завзято будували браму, щоглу та виконували різні інші піонерські роботи. У лісі постійно було чути рубання сокирами потрібного будівельного матеріалу. Незадовго наша щогла стояла сильна і струнка. табір обладнано огорожею і відповідними санітарними устаткуваннями. На площі лежали в поготівлі до дальшої роботи сокири, лопати, ножі тощо. Тепер юначки розійшлися до своїх гуртків та далі стругали й тесали дерево, щоб своє приладдя зробити найкраще і найпрактичніше. Увечорі всі були дуже потовчені так, що на ватрі клеїлись наші очі.

За працею і іншими заняттями дні минали дуже швидко. Порядок дня не дуже мінявся. Ми вставали вранці о сьомій годині і виходили на прорух. Потім маршували до річки, щоб помитись. Тепер, уже зовсім розбуджені, повертались до шатер, стелили ліжка та одягали повний пластовий однострій та виходили на

збірку до молитви. Потім чекав на нас сніданок, який усі їли з великим апетитом, а потім мали ми різні пластові заняття аж до обіду. Обід скоро минав, і не раз замість дозвілля доводилось попрацювати над будовою і устаткуванням кухні. Щодня була нова кухонна. Дижурний гурток, який носив воду, зносив сушняк і дрова, та допомагав кухонній цілий день.

У початкових днях кухня не була дуже добре організована, але незабаром, за допомогою усіх учасників табору, стала вона найліпшою з-поміж кухонь усіх трьох курінних таборів. що цього року сусідували на Пластовій Січі. Над вогнищем кухні стояв сильний та дуже зручно побудований дашок, а побіч малий, гарний та оригінально побудований мисник на миски, ложки і інше кухонне приладдя до їжі тощо. Стіл стояв на підвищенні, яке юначки обережно і старанно виплели з лозових прутиків, що їх приготували молодші учасниці табору.

Наче вхід до трипільського села, стояла перед табором вхідна брама. На площі біля шатер стояла таблиця для таборової стінної газетки, виконана і розмальована на взір збанка з трипільської доби. Кожне шатро мало свою відзнаку із вибраним трипільським узором.

Ось так весело провели ми табір нашого куреня в модерному "трипільському селі".

Пл. уч. Міка Романець
гурток "Верболози"

ПОЛОВИНА ЛИСТА:

Грає дві групи. Провідниця гри складає на половину (вертикально) приготований лист (виразно написаний) і роздирає його. Одну половину листа одержує перша група, — другу друга. Виграє група, яка раніше відтворить зміст листа.

ПЕРЕДАННЯ ВІСТКИ:

Юначки стоять у двох рядах, провідниця 15 — 20 кроків перед ними. Перші з групи підбігають до провідниці, яка тримає перед собою написану вістку. Як запам'ятають, стають на 5 кроків перед своїми рядами. На даний знак підбігають до перших другі юначки з рядів, одержують від них усну вістку, оббігають свій ряд і стають на місце перших. Виграє ряд, у якому остання юначка запам'ятала правильно вістку. (Приклад: збірка гуртка «Веснянки» год. 6.15 на півд.-зах. розі вулиці... в неділю дня...).

БУКВА І ОПОВІДАННЯ:

Грає дві групи. Провідниця подає букву, на яку мають починатися всі слова оповідання. Виграє група, яка в поданому часі складе найбільш змістовний текст.

ст. пл. Оріся Буцик

ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ

ЧИСЛО
9

ВІТРАВИ З УКРАЇНОЗНАВСТВА * РИСУНКИ: Б. Печиний

Основоположники нашої літератури

На цій сторінці нарисовані портрети наших працівників літератури які перші почали вживати українську мову у своїх літературних працях. Ви повинні знати їх імена а також прочитати їхні твори. Напишіть імена та прізвища під їхніми портретами.

1.

Український філософ

2.

Автор
"Кобзаря"

3.

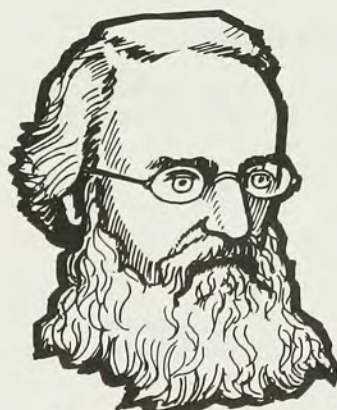
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Перелицьовав
"Енеїду"

7.

Написав "Чорну Рагу"

Написав "Книги биття укр. народу"

4.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5.

--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Автор "Сватання на Гончарівці"

6.

--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--

Один з авторів "Русалки дністрової"

Від адміністрації

ПРИБУЛО 66 НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Подаємо черговий список нових передплатників. **Канада:** Торонто — 4, Оттава — 2, разом — 6. **США:** Боффало, Гіббінг, Вашингтон, Бімгемтон, Дітройт, Клівеланд, Нью-Йорк і Філадельфія по одному, разом — 8. **Англія:** Брандфорд — 13, Лондон — 6, разом — 19. **Австралія:** Бровдмідовс — 2, Гленрой — 1, Сідней — 29, разом — 32. **Італія:** Рим — 1. Від останнього нашого повідомлення **прибуло разом 66 нових передплатників.**

При цій нагоді хочемо підкреслити, що поза Канадою США рекорд кількості передплатників в інших краях здобула досі Пластова Станиця в Сіднею, Австралія, яка завдяки послідовній і впертій праці свого статичного пл. сен. Василя Матіяша зголосила досі 64 передплатники!

Згідно з закликом нашого видавництва до всіх наших передплатників, читачів і прихильників ми всі повинні були придбати в цьому 1964 р. нових передплатників

	1.500
від 1 січня ц. р. досі прибуло їх	635
до кінця ц. р. треба ще придбати нових передплатників	864

щоб вповні виконати наше спільне завдання.

До кінця року є ще повних два місяці. За той час можна багато зробити. **Отже до діла!**

УСІ ЖЕРТВУЙМО НА ПРЕСФОНД «ЮНАКА»

Нав'язуючи до нашого повідомлення про "спільне добре діло" пластових куренів УПС і УСП "ЛІСОВІ ЧОРТИ", які зголосили були на пресфонд "Юнака" 250. дол., подаємо оце продовження списку жертводавців з цих куренів. **По 10.- дол.:** пл. сен. Лев Винницький і пл. сен. Володимир Хамула. **По 7.- дол.:** пл. сен. Атанас Мільнич. **По 6.- дол.:** пл. сен. д-р Ярослав Макарушка і пл. сен. д-р Роман Барановський. **По 5.- дол.:** пл. сен. д-р Богдан Макарушка, пл. сен. Дорко Козак, ст. пл. Володимир Корнага, пл. сен. Марко Бачинський, ст. пл. Андрій Головінський, пл. сен. Іван Лучка, пл. сен. Роман Микита. **По 3.- дол.:** ст. пл. Богдан Сацюк. **По 2.50 дол.:** пл. сен. Петро Пясецький і пл. сен. Іван Винницький. **По 2.- дол.:** ст. пл. Микола Голіян, пл. сен. Олекса Сокіл, пл. сен. Осип Гапій, пл. сен. Степан Чайковський, пл. сен. Орест Кузьма, пл. сен. Микола Ставничий, пл. сен. Мирослав Раковський, пл. сен. Юрій Старосольський, пл. сен. Володимир Мінкович. **По 1.- дол.:** пл. сен. Юрій Богачевський, ст. пл. Юрій Тарасюк, ст. пл. Юрій Луцик, ст. пл. Зенон Голубець, пл. сен. Петро Ісаїв, ст. пл. Олег Коверко, ст. пл. Мілас Лебедович, ст. пл. Петро Пясецький, ст. пл. Тарас Когут і ст. пл. Віталій Галич. З дрібних пожертв вплинуло 7.50 дол. **Разом у цьому списку — 122.50 дол.** Пожертви членів УПС і УСП "Лісові Чорти" на пресфонд "Юнака", проголошені в попередніх числах "Юнака", становлять разом 150.- дол. Включаючи пожертви, проголошені в цьому і в попередніх числах "Юнака", члени обидвох згаданих куренів, ввели до сі на пресфонд "Юнака" 272.50 дол. Це "спільне добре діло" започаткував тому пів року своєю пожертвою пл. сен. Іван Костюк з Трентону США, зголошуючись одначасно до співпраці в нашому журналі.

НЕОБХІДНА КНИГА
В КОЖНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

вже появилися!

видає:

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК
ПРИ КОЖНІЙ НАГОДІ

I, II, III — перша, загальна частина — ЕУ/1, — цілість у трьох томах, наклад на повному вичерпанні, ще тільки антикваричні примірники в ціні 60.00 дол.

1, 2, 3, 4, 5, 6 — друга словникова частина — ЕУ/2, ціна в передплаті до появи четвертого тому: 50.00 дол. (полотно), 60.00 дол. (півшкіра), після появи четвертого тому передплата буде підвищена!

Докладніші інформації дають і замовлення та гроші приймають місцеві і крайові представники ЕУ, як теж адміністрація "ЮНАКА", кооператива "Плай" в Торонті або Наукове Товариство ім. Шевченка (НТШ), Сарсель, Франція:

SOCIETE SCIENTIFIQUE SEVCENKO
27, rue des Bauves, Sarcelles (S. et O.) France

Заввага адміністрації "Юнака": Сподіваємося, що і інші сеньйорські та старшо-пластунські курені перешлють свою відповідну пожертву на пресфонд нашого журналу, щоб у той спосіб допомогти нам у нашій відповідальній праці та причинитися реальною допомогою в дальшій розбудові "Юнака".

Крім того від проголошення останнього списку вплинули ще такі пожертви на пресфонд "Юнака": Старшина Пластової Станиці в Балтімор — 10.- дол., Богдан Томків, Боффало, і ст. пл. Григорій Костинюк, Ланнівейн, по 1.- дол. **Разом 12.- дол.**

На дальшу розбудову "Юнака" не вистачає самих передплат. **Нам потрібно додаткових прибутків, щоб зробити "Юнака" ще кращим і цікавішим.** Тому кожний юнак і кожна юначка, кожний юнацький гурток і курінь, кожний приятель пластової юнацької молоді повинен переслати свою пожертву на пресфонд "Юнака". **Хто черговий?**

Друкарня-ПЕРЕПЛЕТНЯ

КИЇВ

KIEV PRINTERS LTD.
686 RICHMOND ST. W.
TORONTO, ONTARIO

виконує
всі
друкарські
і переплетничі
роботи

- ОДНО І БІЛЬШЕКОЛЬОРОВІ
- НА АВТОМАТИЧНИХ МАШИНАХ
- ЛІТОГРАФІЧНІ РОБОТИ (ОФСЕТ)

27 РОДІВ СМАЧНОГО ХЛІБА

а крім того

РІЗНОРОДНІ КАЛАЧІ І БУЛОЧКИ

виікає щоденно для Вас і Вашої родини відома
в Торонті й Онтаріо пекарня

2-20 Fraser Ave. Toronto, Ont.
Phone: LE 6-1196

ЩАДІТЬ ПО 5.00 ДОЛ. МІСЯЧНО

а одержите після 5 років **343.15**

- Нормально банки платять за ошадності 3 відсотки. За Ваші ошадності НА СПЕЦІАЛЬНОМУ ЮНАЦЬКОМУ КОНТІ в нашій кредитівці одержите: **5½ %**

- Один приклад: хто з Вас щадитиме в нашій кредитівці на юнацькому конті **ЩО-МІСЯЦЯ ПО \$5.00** на 5½%, той після 5 років одержить: **343.15**

СКЛАДАЙТЕ СВОІ ОШАДНОСТІ
в українській кредитівці

"БУДУЧНІСТЬ"

КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА В ТОРОНТО
140 Bathurst St. Toronto 2B, Ont.

Українська пекарня

The Future Bakery

якої власниками є

АННА і пл. сен. РОМАН ВЖЕСНЕВСЬКІ
виікає

ЗДОРОВИЙ І СМАЧНИЙ ХЛІБ

і всякі інші печива

735 Queen St. W. Toronto, Ont.

ПЛАСТУНИ Я ПЛАСТУНКИ!

Складайте Ваші ошадності в найбільшій
і найстаршій в Торонті Кредитівці

Українська Кредитова Спілька

297 COLLEGE ST. — TORONTO 2B, ONT.

- Щоб мати пізніше потрібні гроші, треба вже сьогодні почати шадити і то в своїй українській установі. ● Ошадність — це прикмета кожного доброго пластуна чи доброї пластунки!

Пластуни й Пластунки Вінніпегу!

Складайте хочби найдрібніші ошадності
в українській кредитівці

КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА ПІВНІЧНОГО ВІННІПЕГУ

667 Flora Ave. — Winnipeg 4, Man.

(дім Читальні "Просвіти", побіч Пластового Дому)

Пам'ятайте, що ошадність це четверта точка
пластового закону й гарна прикмета кожного
доброго пластуна й пластунки.

Хочете мати сотні доларів на свої студії?
— починайте шадити від... одного долара.

Пластун Ти, юнак?

ОШАДНІСТЬ — Твій знак!

Щадити щоденно учись!

Як будеш студент,

Той даляр, той цент

Тобі допоможе колись

Здобути знання, прожиток, ім'я!

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА „САМОПОМІЧ“ У ЧІКАГО

2331 West Chicago Ave. — Chicago 22, Ill.

Увага! Увага!

«Юнака» треба не лише передплачувати, але й докладно читати, до нього дописувати, приєднувати йому передплатників і збирати пожертви на його пресфонд.